

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 26 Ἰανουαρίου 1886
ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρα 10^η π. μ. συνελθόντων ἐταίρων
πεντήκοντα ἕξ, προσεφώνησεν αὐτοὺς ὁ πρόεδρος Ἀλ.
Κοντόσταυλος ὡς ἑξῆς·

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἀσμένως λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ χαιρετίσω ὑμᾶς ἕξ ὀνόματος
τοῦ συμβουλίου καὶ κατὰ τὸ νέον τοῦτο ἔτος καὶ ἐνταύτῳ νὰ
ὁμολογήσω ὑμῖν χάριτας διὰ τὴν ἐνταῦθα προσέλευσιν ὑμῶν,
ἣτις, γενομένη ἐν μέσῳ τῶν σπουδαίων πολιτικῶν περιστάσεων
εἰς τὰς ὁποίας διατελοῦμεν καὶ αἵτινες τόσῳ βαθέως καὶ τόσῳ
δικαίως συγκινοῦσι πάντας ἡμᾶς, ἀποδεικνύει, εἴ περ τι καὶ ἄλλο,
τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσιν ὑμῶν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἐταιρίας.

Τὴν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς κατὰ τὸ ἄρτι
λῆξαν ἔτος θέλετε ἀκούσει εὐθὺς ἀμέσως παρὰ τοῦ ἀξιοτιμοῦ
γραμματέως τοῦ συμβουλίου, τοῦ ὁποίου τὴν πλήρη μαθήσεως
καὶ χάριτος ἐνταύτῳ ὁμιλίαν ἀκολουθοῦμεν ἀνάκαθεν πάντες μετὰ
τόσης ἡδονῆς.

Ἄλλὰ εἰδήσεις περὶ ἀπροσδοκῆτων οὕτως εἰπεῖν, τουτέστι περὶ
ἀπροόπτως πως ἐπερχομένων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων καὶ
τοιαύτας οἷας ἄλλαι ἐρευνητῶν τῆς ἀρχαιότητος ἐργασίαι ἐκ δια-
λειμμάτων παρέσχον, δὲν θέλετε ἀκούσει, διότι τοιαύτας, κατὰ

γενικὸν κανόνα τοῦλάχιστον, δὲν δύνασθε ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔτι καὶ ἐν ὄσῳ τὰ μέσα τῆς Ἑταιρίας ἔχουσιν ὡς νῦν, ν' ἀναμένητε παρ' ἡμῶν.

Καὶ ὄντως. ἀξιότιμοι Κύριοι, εἰς τοὺς ἄλλους τούτους ἐρευνητάς, εἴτε ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα, εἴτε ἰδιῶται οὗτοι τυγχάνουσιν, εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἐπιδίδωνται εἰς παρακεκινδυνευμένας ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ἐργασίας, διότι στάδιον ἀπεριόριστον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν εἶναι ἡ μελέτη καὶ ἡ ἀναζήτησις τῶν ἀρχαιολογικῶν λειψάνων ἐν γένει, ἄνευ ἄλλης τινὸς οἰαζήποτε ὑποχρεώσεως, καὶ δύνανται ἐπομένως οἱ ἐρευνηταὶ οὗτοι νὰ προβαίνωσιν ἀκωλύτως, εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει δεδομένων ἱστορικῶν παραδόσεων, εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλων ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων, δύνανται, λέγω, νὰ προβαίνωσιν ἀκωλύτως εἰς πᾶσαν ἐρευναν, ἣτις ἐνδέχεται νὰ παρέχῃ ἐλπίδα ἀρχαιολογικοῦ τινος οἰουδήποτε ἀποτελέσματος.

Ὡς πρὸς τὴν Ἑταιρίαν ὅμως ἡμῶν, πάντες βεβαίως θέλετε ὁμολογήσει, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔχει ἄλλως, διότι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς αὐτὴν νὰ ἐπιδίδεται, κατ' ἀρέσκειαν, εἰς τὴν ἱκανοποίησιν πάσης ἀδιακρίτως ἀρχαιολογικῆς περιεργείας, ἀφοῦ τὰ κύρια αὐτῆς ἔργα εἶναι, ὡς γνωστόν, ἄλλα, συνιστάμενα ἰδίως καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν συντήρησιν, τὴν διάσωσιν καὶ τὴν περισυναγωγὴν τῶν ὑπαρχουσῶν ἀρχαιοτήτων.

Καὶ τοὶ δὲ ἀναγνωρίζω, ὅτι δεύτερον αὐτῆς καθῆκον καὶ ἐπίσης βεβαίως οὐσιῶδες, εἶναι καὶ ἡ ἀναζήτησις τῶν κεκαλυμμένων ἔτι ἀρχαίων μνημείων, πρόδηλον καὶ ἀναντιρρήτον οὐδὲν ἦτο ὑπάρχει, ὅτι ἡ ἀναζήτησις αὕτη πρέπει ν' ἀφορᾷ κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας καὶ τῆς ἀρχαίας τέχνης, τὰ ὁποῖα, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς πρωτεύουσι κατὰ τὴν σημασίαν, παρέχουσιν ἐξ ἐτέρου ἔχνη ἐμφανῆ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν καὶ ἐπισύροντα τοιοῦτοτρόπως τὰς ὄψεις καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ παρατηρητοῦ, ἐπιβάλλουσιν εἰς πᾶσαν τὰ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπιτετραμμένην ἀρχὴν τὸ ἀναμφισβήτητον καθῆκον τῆς πρὸ παντὸς ἄλλου περαιτέρας ἀνερευνήσεως καὶ ἀνακαθάρσεως τῶν μνημείων τούτων.

Οὕτω δέ, ὅποιαν γνώμην ἦτο δυνατόν νὰ ἐξενέγκωσιν οἱ τε

ἡμεδαποὶ καὶ οἱ ἀλλοδαποὶ ἀρχαιοδίφαι περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν Ἑταιρίας, ἐὰν ἔβλεπον αὐτὴν νὰ καταγίνηται εἰς ἀναζήτησιν, δὲν θέλω νὰ εἶπω ἀτεκμάρτων, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε ἀμφιβόλου ὑπάρξεως ἀρχαιοτήτων καὶ ἂν ἐν τῷ μεταξύ ἔβλεπον αὐτὴν νὰ παρορᾷ, θεωροῦσαν ὡς δευτέρου λόγου ἀξίαν, τὴν ἀνασκάσειν καὶ ἀνακάθαρσιν π. χ. τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἐκείνην τοῦ ᾧδεῖου τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου, ἐκείνην τοῦ οὕτω καλουμένου γυμνασίου τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν τῇ παλαιᾷ ἀγορᾷ Ἀθηνῶν, περὶ ἧς ἰδιαιτέρως θέλει ἐπασχολῆσει ὑμᾶς σήμερον ὁ κ. γραμματεὺς, ἐκείνην τῶν ἐν τῇ Ζέᾳ τοῦ Πειραιῶς νεωσοίκων, ἐκείνην τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ, ἐκείνην τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου ἐν τῇ Ὠρωπίᾳ, ἐκείνην τοῦ ἐν Ἐλευσίνι ναοῦ καὶ τόσων ἄλλων μεγάλων μνημείων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας καὶ τῆς ἀρχαίας τέχνης, τῶν ὁποίων αὐτὰ ἤδη τὰ σωζόμενα λειψάνα μαρτυροῦσιν ὄχι μόνον τὴν βεβαίαν ὑπαρξίν, ἀλλὰ καὶ τὴν σπουδαιότητα καὶ πρὸς τούτοις, ὡς πρὸς τινα ἐξ αὐτῶν καὶ αὐτὸ αὐτόχρημα τό τε ἱστορικὸν καὶ τὸ τεχνικὸν μεγαλεῖον.

Διὰ τῶν παρατηρήσεων τούτων, ἀξιότιμοι Κύριοι, οὐδὲν ἄλλο θέλω νὰ ὑποστηρίξω, εἰμὴ μόνον τὸ δικαίωμα οὕτως εἰπεῖν τῆς προτεραιότητος τὸ ὅποῖον κέκτηνται αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνασκαφαὶ καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ἐπομένως ἦν ἔχει ἡ Ἑταιρία ἡμῶν εἰς αὐτάς κατὰ πρῶτον λόγον νὰ τρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς. Ταῦτοχρόνως δὲ προτίθεται διὰ τῶν παρατηρήσεων τούτων ν' ἀποκρούσω καὶ τὴν μομφήν, τὴν ἐπὶ ἀκηδίᾳ ἢ καὶ ἐπὶ ἀρχαιολογικῇ ἀσοφίᾳ, ἣτις ἐκ διαλειμμάτων ἐξηνέχθη καὶ σχεδὸν πάντοτε παρά τινων ἐκφέρεται κατὰ τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν, εἰς πᾶσαν περίστασιν, καθ' ἣν ἄλλοι ἀρχαιολογοῦντες ἔτυχε νὰ περιέλθωσιν ἐν ταῖς ἀκωλύτοις καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν αὐτογνώμοσιν ἀποπειραῖς αὐτῶν, εἰς εὐρήματα τὰ ὅποια κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον διήγειραν τὴν κοινὴν περιέργειαν καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐγένοντο ὑποκείμενα λόγων.

Ὅτι δὲ ἡ Ἑταιρία ἡμῶν δὲν παραμελεῖ ἀπολύτως ἐν τῇ ἄλλῃ στενοχωρίᾳ αὐτῆς καὶ τὰς τῆς τελευταίας ταύτης φύσεως ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας, ὅταν θεωρῇ ὑπάρχοντας ἀποχρῶντας πρὸς

τοῦτο λόγους, ἀπέδειξε πολλάκις διὰ τῶν ἀνασκαφῶν, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ καιροῦς προέβη, ὡς π. χ. εἰς τὸ Δίπυλον ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς ὠρισμένας ἄλλας θέσεις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὡς ἐν Κορίνθῳ, ἐν Θεσπιαῖς, ἐν Τανάγρα, ἐν Χαιρωνείᾳ, ἐν τῷ χωρίῳ Φοινίῳ τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς καὶ ἀλλαχοῦ καὶ τελευταῖον, ἦτοι πέρυσιν ἐν αὐτῷ τῷ θαλασσίῳ βυθῷ κατὰ τὸν πορθμὸν τῆς Σαλαμίνος. Ἄλλ' εἰς ταῦτα πάντα πλὴν τοῦ Διπύλου, δὲν ἐπέμεινον, ὡς ἐνθυμείσθε, πολὺ καὶ περιωρίσθη μᾶλλον εἰς ὀλιγοδάπανους ἐρεῦνας, δι' οὓς λόγους ἤδη ὑπέδειξα.

Ἄν ἦτο δυνατόν, ἡ Ἐταιρία ἡμῶν νὰ πράττη πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτῇ καὶ ταῦτα συγχρόνως καὶ εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, θὰ ἐπέδιδετο βεβαίως περισσότερον καὶ ἐπιμονώτερον καὶ εἰς τὰς τοιαύτης φύσεως ἐργασίας. Ἄλλὰ αἱ προαιρέσεις αὐτῆς ἔχουσιν δυστυχῶς ὄριον ἀνυπέβλητον τιθέμενον ἀναγκαιῶς ὑπὸ τοῦ μέτρου τῶν δυνάμεων τῆς αἰ δὲ δυνάμεις αὐτῆς ἐπιβάλλουσιν ἀναποδράστως τὴν κατὰ τὰ εἰρημένα βαθμολόγησιν περὶ τὰς ἐργασίας, διότι ὄχι μόνον χρηματικούς πόρους δὲν ἔχομεν ἐπαρκεῖς, ὅπερ καὶ τὸ κυριώτερον, πρὸς πάσας τὰς ὑποδεχθεῖσας τοιαύτας, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀκόμη προσωπικοῦ στερούμεθα, τὸ ὅποσον εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐπιτήρησιν τῶν ἐργασιῶν τούτων, καθ' ἃ καὶ ὁ κύριος γραμματεὺς θέλει λεπτομερέστερον ἀναπτύξει.

Κατὰ τὴν ἡμῖν ἐπομένως ὑπάρχουσαν δύναμιν καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ἀπολύτως ἐπικείμενον καθῆκον, ἐλπίζομεν, ὅτι θέλομεν κριθεῖ παρά τε ὑμῶν, φίλοι ἑταῖροι, καὶ παρά παντὸς ἄλλου ἑταστοῦ τῶν πράξεων ἡμῶν, τῶν ὁποίων δίδομεν πρὸς ὑμᾶς σήμερον λόγον.

Νῦν παρακαλῶ τὸν κύριον γραμματέα νὰ παρέλθῃ εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ἀναγνώσῃ ὑμῖν τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συμβουλίου. Τοῦτον δὲ θέλει διαδεχθῆ κατόπιν ὁ ἀκάματος καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν πολύτιμος τῇ Ἐταιρίᾳ κύριος ταμίας, ὅστις θέλει ἐξηγήσει ὑμῖν λεπτομερῶς τὰ περὶ τῆς περιουσίας τῆς Ἐταιρίας καὶ τὰ περὶ τῆς χρηματικῆς τοῦ συμβουλίου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διαχειρίσεως.

Ἔϊτα δὲ ὁ γραμματεὺς Στέφανος Α. Κουμανούδης ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἔκθεσιν·

Κύριοι,

Λέγομεν πρῶτον περὶ τῶν ἐταίρων, τῶν συνιστῶντων τὴν Ἑταιρίαν.

Κατὰ τὸ ἤδη παρελθὸν ἔτος ἐνεγράφησαν εἰς τὸ μητρώον πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι νέοι ἐταῖροι δεκαοκτώ, πάντες, πλὴν δύο, ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις κατοικούντων.

Ἐκ τοῦ ὅλου δὲ ἀριθμοῦ τῶν ἐταίρων ἀπέθαναν ἐν τῷ ἔτει, καθ' ὅσον ἐμάθομεν, ἕξ.

Εἰς τοὺς ἀποθανόντας ἔχομεν δυστυχῶς νὰ καταλέξωμεν καὶ δύο μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας, τὸν γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων Παναγιώτην Σταματάκη καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα Λύσανδρον Καφταντζόγλου.

Καὶ ὁ μὲν Σταματάκης ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ ἐνῶ ἔτι ἠλπίζοντο παρ' αὐτοῦ ἔργα ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογίας μείζονα τῶν ὅσα ἕως ἐσχάτων εἶχε τελέσει, ἀρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου παρέσχεν εἰς ἡμᾶς δικαίως λύπην πολλήν, εἰς ἔνδειξιν τῆς ὁποίας μέλλει κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου προσεχῶς νὰ στηθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ στήλη δαπάνη τῆς Ἑταιρίας· ὁ δὲ Καφταντζόγλου πλήρης μὲν ἡμερῶν ἀπῆλθε τοῦ βίου, ἀφοῦ πολλὰ ἔτη ἐχρημάτισε σύμβουλος τῆς Ἑταιρίας καὶ διὰ τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ἐφ' αἷς ἐτιμᾶτο καὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ Πανελληνίου, ἐγένετο πλειστάκις χρήσιμος εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἐπιχειρούμενα ἔργα, ὁμολογεῖται δὲ, ὅτι ἀποθνήσκων κατέλιπεν ὄντως, καὶ οὐχὶ κατὰ φρασεολογίαν μόνην, κενὸν εἰς τὸ Συμβούλιον ἡμῶν δυσαναπλήρωτον.

Ταῦτα μὲν οὕτω συντόμως. Συνδρομὴν δὲ τακτικὴν ἐντὸς τοῦ ἔτους κατέβαλον ἐν ὄλῳ ἐταῖροι 144, καὶ δὴ 134 ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις κατοικούντων, 3 ἐκ τῶν ἐν Πειραιεὶ, 4 ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ 3 ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ. Ἔτι δὲ συνέδραμον

σωματεία τινὰ ἦτοι κοινὰ 7, ἐν οἷς τὸ Ἔθνικὸν ἡμῶν Πανεπιστήμιον, τέσσαρες ἱεραὶ μοναὶ καὶ δύο δῆμοι.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδραμόντων ἐταίρων τε καὶ σωματείων καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐκάστου συνδρομῆς θέλουσιν ἀναγραφῆ ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως ταύτης καὶ μετ' αὐτῆς συνεκδοθῆ. Ἐξαιρετικῶς δ' ἐνταῦθα μνημονεύομεν δύο μείζονας συνδρομάς, διδομένας τακτικῶς ἀπὸ ἐτῶν τῇ Ἐταιρίᾳ, τὴν χιλιόδραχμον τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου καὶ τὴν πεντακοσιόδραχμον τοῦ ἐν Πετροπόλει ὁμογενοῦς Ἴω. Κοντογιαννάκη. Ἐκτακτον δ' ἐφέτος ἔπεμψε προσφορὰν δραχμῶν 404 ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις Ῥῶσος ἀρχιμανδρίτης Βενιαμίν.

Ἐχομεν δὲ καὶ ἐν κληροδότημα εἰς τὴν Ἐταιρίαν εὐγνωμῶνως νὰ μνημονεύσωμεν, τὸ τοῦ μακαρίτου Κωνστ. Ι. Ἀλεξανδροπούλου, διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις ἀποθνήσκων ἐνταῦθα τῇ 22 παρελθόντος μηνὸς Δεκεμβρίου κατέλιπε διὰ διαθήκης εἰς τὴν Ἐταιρίαν δύο ὁμολογα ἦτοι δραχμάς πεντακοσίας, καθ' ἃ τοῦτο ἀνεκοινώθη ἐγγράφως εἰς τὸ Συμβούλιον παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ ἐνταῦθα πρωτοδικείου. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἀκόμη δυσκολίαι τινές περὶ τὴν διαθήκην, καθὼς ἠκούσαμεν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἠξεύρομεν, ποῦ θὰ ἀπολήξουσιν.

Ἀνέβησαν δὲ τὰ τῆς Ἐταιρίας ἐπέτεια ἔσοδα εἰς ἰκανὸν ποσόν, ἀπαρτιζόμενον οὐ μόνον ἐκ τῶν προσιόντων τόκων τῶν κεφαλαίων της, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων εἰσπράξεων καὶ οὐχ ἥμιστα ἐκ τῶν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ λαχείου, καθὼς θέλετε ἀκούση μετ' ὀλίγον παρὰ τοῦ ταμίου λεπτομερῶς.

Ἔργα ἀρχαιολογικὰ ἐντὸς τοῦ ἔτους διεξήχθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου χρήμασι τῆς Ἐταιρίας οὐκ ὀλίγα· πρῶτον ἀνασκαφαὶ εἰς ἐξ διάφορα μέρη, ἰκανῶς αὐξήσασαι τὴν γνῶσιν ἡμῶν τοῦ ἀρχαίου ἐν γένει βίου καὶ ἰδίως τῆς τέχνης τῆς Ἑλληνικῆς.

Ἡ πρώτη ἐγένετο ἐπὶ τῆς γεραρᾶς ἡμῶν Ἀκροπόλεως, τῆς εἰσέτι ἀνεξάντλητου. Ἀναγινώσκομεν ὑμῖν περὶ αὐτῆς τὴν ἐξῆς Σημείωσιν, γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Παναγιώτου Καθβαδία, εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῆ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἢ ἐπιστάσια τοῦ ἔργου.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ Τῆ ΑΚΡΟΠΟΛΕΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

Αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνασκαφαὶ ἤρξαντο τῇ 11 Νοεμβρίου δι' ἕξ μόνον ἐργατῶν, οἵτινες μετὰ ταῦτα ἀνῆλθον εἰς 8. ἤρξαντο δὲ ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου, ἔνθα διεκόπησαν ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πρώην Γενικοῦ Ἐφόρου, ἀπὸ τῆς ἀρκτικῆς δηλ. πλευρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως, βορειοδυτικῶς τοῦ Παρθενῶνος, καὶ ἐπροχώρησαν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν, πρὸς τὸ Ἐρέθθειον.

Ἄφ' οὗ οἱ σκαφεῖς ἐπροχώρησαν εἰς βᾶθος ἐνὸς περίπου μέτρου ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, ἀνεφάνη στρῶμα ἀρχαίου μεταγενεστέρου οἰκοδομήματος, ἐξ ὀπτῶν πλίνθων καὶ ἀσθέστου συγκείμενον. Ὑπὸ τὸ στρῶμα τοῦτο, εἰς βᾶθος ἐνὸς περίπου μέτρου, ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην σχεδὸν εὐρήματα, ἀρχαϊκῆς τέχνης, οἷον χαλκᾶ καὶ πήλινα εἰδῶλια, τεμάχια ἀγγείων, τεμάχια ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν κτλ. Τῶν εὐρημάτων τούτων ἄξια λόγου εἶνε· α) γυναικεῖον χαλκοῦν ἀγαλμάτιον ὅλως σῶον, ἐνδεδυμένον ποδῆρη χιτῶνα, οὐ ἀνέχει τὸ κράσπεδον διὰ τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν, β') δύο χαλκᾶ λεοντάρια, γ') τεμάχια πηλίνων κεχρωματισμένων ἀναγλύφων καὶ δ') πολλὰ πήλινα, κεχρωματισμένα καὶ ταῦτα, εἰδῶλια, παριστῶντα γυναῖκα φέρουσαν πόλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ στεφάνην, καὶ καθημένην ἐπὶ θρόνου, ἔχοντα δηλ. τὸν γνωστὸν ἐκείνου τύπον, ὃν ἀποδίδουσί τινες εἰς τὸ πανάρχαιον ἐν τῇ Ἀκροπόλει ξόανον τῆς Ἀθηνᾶς. Σπουδαιότατον ὁμῶς εὐρημα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ζωγραφικῆς εἶνε γραπτὸς πίναξ ἐξ ὀπτῆς γῆς, ἔχων πᾶχος 0,05, πλάτος 0,53 καὶ σωζόμενον ὕψος 0,38. Ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ὀπλίτης φέρων περικεφαλαίαν, ἀσπίδα καὶ δόρυ, καὶ ἔχων τὰ σκέλη διεστηκότα καὶ ἐν γένει στάσις ὀρμῶντος καὶ οἰονεὶ ἐπιτιθημένου κατὰ πολεμίου· ἐκατέρωθεν δὲ εἶνε γεγραμμένη ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφή, ἔνθεν μὲν ΚΑΛΟΣ, ἔνθεν δὲ γράμματα τινα ἐκ τοῦ κυρίου ὀνόματος τοῦ εἰκονιζομένου. Εἶνε δὲ αὐτοτελὴς ὁ πίναξ, διότι ἔχει γεγραμ-

μένες διπλᾶς ταινίας ἀποτελούσας τετραγωνικὸν περιθώριον, ἐν ᾧ περικλείεται ἡ μορφή.

Ἐπίσης σπουδαῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Πλαστικῆς εἶνε εὐρημα ἀνάγον ἡμᾶς εἰς τοὺς προελληνικοὺς αὐτῆς χρόνους. Εἰς βάθος δηλ. 2 $\frac{1}{2}$ μέτρων ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, ὑπὸ στρῶμα ἐκ λατύπης, εὐρέθη ἀνθρωπίνη φυσικοῦ μεγέθους κεφαλή, κεχαραγμένη ἐπὶ πωρίνου μαλακοῦ λίθου, ἔχουσα πώγωνα καὶ πλαστικῶς δεδηλωμένον μύστακα, καὶ διατηροῦσα εἰσέτι ἱκανὰ ἔχνη χρωματισμοῦ. Κατὰ τὴν ὅλην μορφήν ὁμοιάζει πρὸς τὰς ἐν Μυκῆναις εὐρεθείσας προσωπίδας, ἔχει ὅμως τὸ περίγραμμα πλείοτερον ἀτελὲς καὶ βάρβαρον, τοιοῦτον οἷον ἐδύνατο νὰ χαραξῆ ἀνθρωπίνη χεὶρ ἐν τῇ νηπιωδεστάτῃ ἐποχῇ τῆς τέχνης.

Ἀπεκαλύφθησαν δὲ καὶ τοῖχοι τινὲς πολυγωνίου τὴν κατασκευὴν οἰκοδομήματος, περὶ οὗ ὅμως δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ βέβαιόν τι πρὸ τῆς ἐντελοῦς ἀποκαλύψεως αὐτοῦ.

Τὰ σπουδαιότατα ὅμως τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ποτὲ γενομένων εὐρημάτων ἐγένοντο κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον καὶ μάλιστα χθὲς καὶ προχθὲς. Ὑπὸ στρῶμα λατύπης πωρίνου οἰκοδομήματος εὐρέθησαν ἐκτάδην κείμενα καὶ ὑπὸ μεγάλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, πωρίνων λίθων καὶ βάρων, ἀντιστρόφως τεθειμένων, κεκαλυμμένα τὰ ἐξῆς ἀγάλματα:

α') γυναικεῖον ἀγαλμα μεγέθους $\frac{2}{3}$ περίπου τοῦ φυσικοῦ σῶον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ἄκρων περίπου ποδῶν, ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, κατὰστικτον χρώμασι, ὡς εἶνε τὰ ἐπὶ ἀρχαίων ἀγγείων πολλάκις εἰκονιζόμενα ἐνδύματα γυναικῶν.

β') γυναικεῖον ἀγαλμα φυσικοῦ μεγέθους, ἄνευ ὅμως κεφαλῆς, διατηροῦν καὶ τοῦτο ἀρκετὰ ἔχνη χρωματισμοῦ.

γ') δύο γυναικεῖα ἀγάλματα, μεγέθους ἡμίσεος τοῦ φυσικοῦ, σῶα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τοῦ κάτω μέρους τῆς κνήμης.

δ') τέσσαρα γυναικεῖα ἀγάλματα μεγέθους ἡμίσεος περίπου τοῦ φυσικοῦ, ἄνευ κεφαλῆς.

ε') κορμὸς γυναικεῖου ἀγάλματος φυσικοῦ μεγέθους.

ς') τρεῖς κεφαλαὶ γυναικεῖαι, ἡ μὲν ὑπερμεγέθης, ἡ δὲ φυσικοῦ μεγέθους, ἡ δὲ ὀλίγον τι μικροτέρα τοῦ φυσικοῦ.

ζ') τὸ κάτω ἡμισυ παναρχαίου εἰδώλου φυσικοῦ μεγέθους, ἐν

ᾧ διατηροῦνται ὡσαύτως ἄρκετὰ ἔχνη χρωματισμοῦ περὶ τὸ κράσπεδον τοῦ χιτῶνος. Ἐν ὄλῳ λοιπὸν τρία ἀγάλματα μετὰ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, ἕξ ἄνευ κεφαλῶν, καὶ τρεῖς κεφαλαί. Τὰ ἀγάλματα ταῦτα ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὴν αὐτὴν μορφήν, ἀλλ' ἐν τοῖς καθέκαστα δεικνύουσιν ἰκανὰς καὶ διδακτικωτάτας παραλλαγὰς καὶ ὡς πρὸς τὴν πτύχωσιν τοῦ ἱματισμοῦ καὶ ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς κόμης καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, καὶ εἶναι αἱ τρεῖς μάλιστα ἄνευ κορμοῦ κεφαλαί, δείγματα ἄξια λόγου τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς τέχνης, τὰ ὅποια προστιθέμενα εἰς τὰ πρότερον γνωσθέντα πλουτίζουσι πολὺ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως.

Τέλος δὲ προσθετέον ὅτι καὶ τεμάχια ἀγαλμάτων καὶ ἐπιγραφαὶ ἀρχαϊκαὶ οὐκ ὀλίγαι εὑρέθησαν, ἐν αἷς εἶνε ἀναγεγραμμένα καὶ τὰ ὀνόματα τεχνιτῶν *Εὐήγορος* καὶ *Ἀντήγορος*, ὧν ὁ πρῶτος ἦτο ἡμῖν ἄγνωστος.

Τῆ 26 Ἰανουαρίου 1886.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην μέχρι τέλους τοῦ ἔτους δραχμαὶ 833,40.

Δευτέρα ἀνασκαφὴ ἤρχισε τῆ 3 Ἰουνίου ἐν τῷ τόπῳ τῆς *πυρποληθείσης Ἀθηνῶν ἀγορᾶς*, ἀφοῦ αἱ ὑπάρχουσαι πρὸς ἔναρξιν τοῦ ἔργου δυσκολίαι (περὶ ὧν εἴχομεν εἰπῆ τινα ἐν τῇ περυσινῇ λογοδοσίᾳ), ὅπωςδὴποτε ἤρθησαν ἢ, ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἐμετριάσθησαν. Τόπος πρὸς ἀνασκαφὴν ἐλεύθερος ἀφέθη τῇ Ἐταιρίᾳ τὸ τρίτον περίπτου τοῦ ἐμβαδοῦ, τοῦ περιλαμβανομένου ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἐκεῖνου ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ὅπερ μόνον οἱ εἰδικῶς ἀρχαιολογοῦντες ὀνομάζουσι μέγα καὶ θεωροῦσιν ὡς ἓν, οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις κατοικούντων, καὶ αὐτοὶ οἱ λόγιοι, μὴ βλέποντες ἐμφανῶς τὴν συνέχειάν του (διότι ἐπικαλύπτονται αἱ οἰκοδομικαὶ του γραμμαὶ ὑπὸ διαφόρων ἰδιωτικῶν τε καὶ δημοσίων νεωτέρων κτισμάτων) οὐδαμῶς δύνανται νὰ τὸ φαντασθῶσιν ὡς ἓν, καὶ κατατέμνουσιν αὐτὸ εἰς τρία τὰ ὅπως οὖν φαινόμενα μέρη του. Εἶναι δὲ ταῦτα α'. ὁ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, δεξιὰ τοῖς ἀνιοῦσι, μελανωπὸς ἐκεῖνος τοῖχος, ὅστις ἐκ πωρινῶν

μεγάλων λίθων συγκείμενος ἔχει ἀντηρίδας ἔξωθεν, ἐν δὲ ταῖς μεταξὺ τούτων εἰσοχαῖς, ἀπὸ δεκαετηρίδων τινῶν ξενοδοχεῖ μικρὰ ἐργαστήρια, καταλαμβάνοντα καὶ ὅλον σχεδὸν τὸ ἐκεῖ πεζοπάτιον β'. ὁ ἔτι μελανώτερος ἄλλος ἐκείνος ἐπίσης πώρινος τοῖχος, ὅστις ὀπίσω τῶν ἐργαστηρίων, ἃ καλοῦμεν ἀμπατζίδικα, ὑπερφαίνεται, βλέπων τὴν ἄρκτον καὶ χωρήσας πρὸς δυσμὰς μέχρι τῆς ἐπὶ τὰ ποτὲ ἰχθυοπωλεῖα ἀγούσης κλίμακος εἶτα ἐκλείπει γ'. ἡ ἀπωτέρω τῶν δύο τούτων μερῶν πρὸς δυσμὰς ὑψουμένη μαρμαρίνη ἐκείνη οἰκοδομή, ἣτις ἔχουσα πρὸ αὐτῆς στοιχον ἑπτὰ Κορινθιακῶν κίωνων προβάλλει ἐν σχήματι στοᾶς ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ τζιαμίου καὶ φέρεται πρὸς μεσημβρίαν μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς εἰς τοὺς στρατώνας καὶ τὰς φυλακάς, βλέπει δὲ πρὸς δύσιν.

Ταῦτα εἶναι τὰ μόνα ὑπὲρ γῆς σωζόμενα μέρη τῶν τριῶν πλευρῶν τοῦ ποτὲ μεγάλου τετραγώνου κτίσματος, τῆς ἀνατολικῆς, τῆς ἀρκτικῆς καὶ τῆς δυτικῆς, ὀλόκληρος δὲ ἡ μεσημβρινὴ πλευρὰ καὶ μέρη μεγάλα τῶν ἄλλων τριῶν πλευρῶν, ἐφ' ὅσον ἴσως ὑπὸ γῆν σώζονται, καλύπτονται ὑπὸ στρατώνων καὶ οἰκιῶν ἰδιωτικῶν. Ὅτι δὲ τετράγωνον ἦτο τὸ πάλαι καὶ δὴ ἐπιμηκέστερον μὲν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἐκτεινόμενον μέχρι μέτρων Γαλλικῶν 122, βραχύτερον δὲ ἀπὸ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν, μέχρι μέτρων 82, τοῦτο ἐκ τῶν παλαιῶν Ἀγγλων περιηγητῶν Stuart καὶ Revett διδασκόμεθα, οἵτινες οὕτω ἐν ἔτει 1762 τὸ ἰχνογράφησαν, ἰδόντες τὰς γραμμὰς αὐτοῦ ἐμφανεστέρως τότε οὕσας, καθὼς εἶδαν καὶ τὸ ἐν μέσῳ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς προεξέχον τετράστυλον πρόστων, τὸ ὅποῖον νῦν ἐν μέρει μόνον σώζεται, ὑποδηλούμενον δι' ἐνὸς κίονος ῥαβδωτοῦ.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ κτίσμα, ὅπερ, ὡς ἐκ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς του, φαίνεται ὄν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαιολόγοι λαμβάνοντες τὸ ἐνδόσιμον ἐκ μιᾶς σκοτεινοτάτης περικοπῆς τοῦ Πausανίου (1) καλοῦσι γυμνάσιον τοῦ Ἀδριανοῦ ἢ στοᾶν

(1) Ὁ Pausanίας ἀφοῦ ἐν Ἀττικῶν III κεφαλαίῳ περιέγραψε τὸ Ὀλυμπίειον τὸ παρὰ τὸν Πλισσόν, εὐθὺς ὕστερον παρεκβατικῶς καὶ ἄνευ ὀρισμοῦ θέσεως προστίθησι τὰ ἑξῆς: « Ἀδριανὸς δὲ κατεσκευάσατο μὲν καὶ ἄλλα Ἀθηναίσις, ναὸν Ἡρας καὶ Διὸς πανελληνίου καὶ θεοῖς τοῖς πᾶσιν ἱερὸν κοινόν· τὰ δὲ ἐπιφανέστατα, ἑκα-

τοῦ Ἀδριανοῦ ἢ οἱ ἐφεκτικώτεροι αὐτῶν ἀπλῶς τετράγωνον τοῦ Ἀδριανοῦ, carré d'Adrien, τοῦτο, λέγομεν, τὸ κτίσμα ἐπρόκειτο νὰ ἐρευνήσῃ ἢ Ἐταιρία δι' ἀνασκαφῆς καὶ ἰδῆ, ἂν ἡ σκαπάνη, φανερὰ ποιούσα ὅσα ὑπὸ γῆν τυχὸν ἐσώζοντο αὐτοῦ μέρη, ἠδύνατο νὰ ὑποδείξῃ τὸ ἀποδοτέον αὐτῷ ἀληθὲς ὄνομα.

(1) Τὸ ἔργον ἐν τούτοις εἶχε δυσχερείας πολλὰς, ὅχι βέβαια δι' ἃ ἔδει ν' ἀποκομισθῶσι πολλὰ χῶματα, τὰ ὅποια, ὡς εἶδομεν ὕστερον, ἀλλοῦ μὲν τρία μέτρα, ἀλλοῦ δὲ μέχρι 4 καὶ 5 ὑψοῦντο ὑπὲρ τὸ ἀρχαῖον δάπεδον, ἀλλὰ μᾶλλον ἔνεκα φρεάτων τινῶν ἐμφανισθέντων ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ μιᾶς μάλιστα ὑπονόμου νεωτερικῆς τῆς πόλεως καὶ ἄλλων ὀχετῶν ἰδιωτικῶν, ὧν τὴν καθαιρέσιν ἐπὶ πολὺ ἠναγκαζόμεθα ν' ἀναβάλλωμεν, ἔτι δὲ ἔνεκα τοῦ πλήθους ἄλλων στερεῶν πάνυ νεωτερικῶν κτισμάτων, συγχευμένων τὸ πλεῖστον ἐξ ἀρχαίου ὕλικου, ὧν εὗρομεν τὰ ἐδάφη πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἐν ἐρείπιοις ἐκκλησίας, τῆς καλουμένης «Μεγάλης Παναγίας». Ταῦτα διαλύοντες καὶ ἐξάγοντες ἐξ αὐτῶν τὰ ἀρχιτεκτονικὸν σχῆμα ἔχοντα μεγάλα μάρμαρα, τὰ ἐτοποθετοῦμεν ὅχι πάντοτε, ὡς ἠθέλομεν, εἰς μέρη τοῦ ἐσκαμμένου ἢ ἀσκάπτου χώρου, ὅπόθεν νὰ μὴ ἀναγκαζόμεθα νὰ τὰ μετακινῶμεν πάλιν, ἀλλ' ὑπεπίπτομεν πλεονάκεις εἰς τὴν ἀδυσώπητον ταύτην ἀνάγκην. Καὶ τῆς ἐκκλησίας δὲ αὐτῆς τὸ ἐρείπιον καθηροῦμεν ἐκ

τὸν εἰκοσι κίονες Φρυγίου λίθου· πεποιήνται δὲ καὶ ταῖς στοαῖς κατὰ τὰ αὐτὰ οἱ τοῖχοι, καὶ οἰκῆματα ἐνταῦθ' ἐστὶν ὀρόφῳ τε ἐπιχρῶσθαι καὶ ἀλαβάστρῳ λίθῳ, πρὸς δὲ ἀγάλμασι κεκοσμημένα καὶ γραφαῖς· κατάκειται δὲ εἰς αὐτὰ βιβλία· καὶ γυμνάσιόν ἐστιν ἐπιώνυμον Ἀδριανοῦ· κίονες δὲ καὶ ἐνταῦθα ἑκατὸν λιθοτομίας τῆς Διθύων». Ταῦτα ἀπεδώκαμεν κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Im. Bekker. "Ἄλλοι ἐκδύται ἢ ἐρμηνευταὶ ἐπεισόγουσι διαφορὰς κατὰ τὴν στίξιν καὶ τὰς λέξεις, θεωροῦντες πεπονηκὸς τὸ χωρίον. Ὁ Schubart (ᾧ κατακολουθεῖ ὁ Wachsmuth ἐν Die Stadt Athen, σ. 692) ἐξέδωκεν οὕτω. «τὰ δὲ ἐπιφανέστατα ἑκατὸν εἰσι κίονες· φρυγίου λίθου πεποιήνται καὶ ταῖς στοαῖς κατὰ τὰ αὐτὰ οἱ τοῖχοι». Ἡμεῖς ταύτην τὴν ἀνάγνωσιν δὲν κρίνομεν ὀρθήν.

(1) Τὰ ἀπὸ τοῦδε περὶ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἐν τῷ τεύχει τούτῳ ὡς ἀνεγνωσμένα δῆθεν ἐν τῇ Συνελεύσει ἐκτυπούμενα ὀφειλομεν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι δὲν ἀνεγνώσθησαν οὕτω, ἀλλ' ἀπὸ στήθους καὶ πολὺ βραχύτερα ἐρρήθησαν· ὕστερον δὲ συνετάχθησαν ὅπως νῦν ἐκδίδονται, ἵνα καὶ ὡς ἐξηγητικὸν ἐν μέρει ὑπόμνημα χρησιμεύσωσι πρὸς κατάληψιν τοῦ συνεκτιδομένου σχεδίου τῆς ἀνασκαφῆς, ὃ περιλαμβάνει καὶ τὰ μέχρι Μαΐου 1886 φανέντα. Ἐξηγήσεις δὲ πληρεστεράς τῶν ἐν τῷ σχεδίῳ ἄς ἐλπίζωμεν τὸ προσεχὲς ἔτος.

διαλειμμάτων μόνον και κατά μικρόν, τούτο δέ, ίνα οί εκ τών ήμετέρων εύκαταφορώτεροι είς έπικρίσεις προσερχόμενοι βλέπωσι και πειθωνται, ότι δέν καθαιρούμεν άξιόν τι διατηρήσεως άρχι- τεκτόνημα τών Βυζαντινών χρόνων, αλλά πολύ μεταγενέστερον συνανάφυρμα ή συμπίλημα άνομοιοτάτων μερών. Πριν δέ ή άρχίση τó ένταυθα έργον ή Έταιρία, τά όλίγα τής εκκλησίας όπωςδήποτε σωζόμενα τοιχογραφήματα είχον άντιγραφη κατά παραγγελίαν έραστού τινος τής άνατολικής άγιογραφίας, του "Αγγλου μαρκησίου Bute. Πολύ δέ πρότερον και τó ίχνογρά- φημα τής εκκλησίας είχεν εκδώση έν έτει 1844 ό Γάλλος Cou- cheau έν τω βιβλίω του «Les églises byzantines en Grèce», ένθα και άπεικόνισεν εκ τών δύο κολοβών τρούλλων τόν ένα, τόν προς άρκτον μικρότερον, όστις ήτο και σωότερος τότε, παραλιπών τόν προς μεσημβρίαν μεγαλλίτερον και πολύ κολο- βώτερον. Ημείς δέ προχωρούντες έν τή καθαιρέσει εύρομεν κάτω επί ταπεινοτέρου έδάφους θεμέλια και άλλης προγενεστέρου ιερού βήματος κόγχης, μεγαλλιτέρας κατά τι. (Τούτο δέ ούτω πάν- τοτε σχεδόν έν ταίς ήρειπιωμέναις εκκλησίαις έχει ήδη παρατηρηθη, ότι από μεγαλλιτέρων είς μικροτέρας συνεστέλ- λοντο, καθ' όσον δηλαδή και ή κατάστασις τών κατοίκων από του κακού είς τó χειρότερον έπροχώρει επί τής Τουρκικής δεσπο- τείας). Αφαιρούντες δέ την πλακόστρωσιν τών δύο έδαφών ηύρί- σκομεν πανταχοϋ και είς βάθη διάφορα όστά νεκρών τεθαμμένων είς πλήθος μέγα, πάντως μέν Χριστιανών, χρόνων δέ άδήλων, διότι ούτε έπιγραφή τις, ούτε άλλο εκ τών όλιγοστών ειδικμά- των, ά συνελέγοντο έπιμελώς, έφάνη δυνάμενον νά τεκμηριώση τι. Είς δέ μόνον έπιτύμβιος κιονίσκος έχων 3 έπιγραφάς του η' μ. Χρ. αιώνος εύρέθη, άλλ' ούτος ως κοινή οικοδομική ύλη ένφω- δομημένος, τίς οίδε πότε, έν τοίς άθλίαις τοίχοις του νάρθηκος. Ώσαύτως και μία άλλη πλάξ μικρά ένέπιγραφος δηλοϋσα ότι τω 1785 άνεκαινίσθη «τó παρόν μετόχιον» παρά τινος προηγουμένου εκ τής νήσου Άνδρου, εύρέθη παρακεχωσμένη μακράν και τής εκ- κλησίας και τών άλλων κτισμάτων είς βάθος 3 1/2 μέτρων (1).

(1) Ήδε την έπιγραφην ταύτην πλήρη έν 'Εφ. 'Αρχ. γ' περ. τεύχ. δ' του 1885 σελ. 207. Τάς δέ Βυζαντινάς θα εκδώση προσεχώς ό κ. 'Ιω. Σακελίλιου.

Ἐκ τῶν τὴν ἐκκλησίαν ὅπωςδῆποτε ἀπαρτιζόντων μερῶν μόνον ἐν ἀφήκαμεν ἀκαθαίρετον μέχρι τοῦδε, τοὺς ἐν γραμμῇ τρεῖς ἐκείνους κίονας μετὰ μιᾶς παραστάδος, τοὺς ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς ἐκκλησίας, ἀφοῦ ὁμως κατερρίψαμεν ἐν ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου των κατὰ τὸν κοινότατον καὶ νῦν ἔτι συνήθη τρόπον ἐκτισμένον παραθυροειδῆς κωδωνοστάσιον. Οἱ κίονες οὗτοι, ἀρράβδωτοι ὄντες καὶ ἔχοντες κιονόκρανα Δωρικὰ ὀψίων χρόνων, ἐπιστύλιον δὲ χαμηλὸν Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, εἶχον πρὸ πολλοῦ διαγνωσθῆ παρὰ τῶν ἀρχαιολόγων, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποτελῶσι μέλος ὀργανικὸν τοῦ λευκομαρμάρου ἐκείνου λειψάνου οἰκοδομῆς, ὅπερ κατέναντι αὐτῶν ἰστάμενον εἰς σχῆμα τοῦ γράμματος γάμμα ἐβάσταζεν ἐπάνωθεν του τὸν μικρότερον τῶν τρούλλων καὶ ἀπετέλει, συγκεκαλυμμένον ὃν ἔξωθεν τοίχοις κακοκτίστοις, τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν τῆς ἐκκλησίας, εἶχε δὲ καὶ ἔχει ἀρχαίωθεν θύραν πρὸς ἄρκτον ἀψιδωτὴν. Ἡ διαφορὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἦτο προδηλοτάτη· τὸ μὲν γαμμοειδῆς λείψανον ἦτο ἐπιμελοῦς καὶ κανονικῆς κατασκευῆς ἔργον Ῥωμαϊκόν, οἱ δὲ κίονες ἀλλόκοτόν τι χρῆμα. Ἀλλὰ πλειότερον ἐφάνη ἡ ἀθλιότης των, ἀφοῦ, ἀποκομισθέντος τοῦ χώματος ὅπερ ἀπὸ τοῦ μέσου καὶ κατωτέρω τοὺς ἐκάλυπτε, καὶ διαλυθέντος ἐνὸς μεταξὺ των κακοκτίστου διαφράγματος, εἶδομεν, ὅτι ἐπὶ μεγάλων μὲν καὶ παχειῶν, εἰ καὶ ἀσυμμέτρων, πλακῶν ἔβαινον (πιθανῶς χωρίζοντές ποτε τὰς ὑποστάσεις τῆς παλαιότερας ἐκκλησίας), ἀλλὰ οἱ μὲν δύο ἐξ αὐτῶν εἶχον βάσιν Ἰωνικὴν, ὁ εἷς δὲ οὐδεμίαν ἔχων, ὁμως ἦτο ἰσοῦψῆς τοῖς ἄλλοις καὶ τῇ παραστάδι· σημεῖα ταῦτα πάντα, ὅτι ἡ κιονοστοιχία αὕτη ἐκ μελῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἀσυμφύλων καὶ εἰλημμένων ἄλλοθεν κατηρτίσθη· δι' ὃ καὶ ἐκρίναμεν, ὅτι πρέπει πάντως ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ νὰ καθαιρεθῆ, διαλυομένου καὶ τοῦ στυλοβάτου αὐτῆς τοῦ κακῶς συγκειμένου, ἵνα τὸ ὑποκάτωθεν ἔδαφος καὶ τὰ πλάγια αὐτοῦ γυμνωθέντα δεῖξωσιν ἡμῖν, ὅτι αὐτόθι ὑψοῦτό ποτε ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις μέρος οἰκοδομῆς ἀντίστοιχον τοῦ νῦν σωζομένου, τοῦ ἔχοντος τὴν ἀψιδωτὴν θύραν, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δύο ἄλλα ὅμοια μέρη οἰκοδομῆς εὐλόγως ὑπεδεικνύοντο ἡμῖν ὡς ὑπάρξαντά ποτε ἐν συμμετρῶ ἀποστάσει κατὰ τὰς δύο γωνίας τῆς ποτὲ ἐκκλησίας, τὴν νοτιοδυτικὴν καὶ

τὴν βορειοδυτικὴν, ὥστε ν' ἀποτελῆται τετράγωνόν τι Ῥωμαϊκὸν κτίσμα μετὰ εὐρέων ἀνοιγμάτων ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστης τῶν τεσσάρων πλευρῶν (1).

Τοσαῦτα ἦτο χρεία νὰ ἀφηγηθῶμεν περὶ τῶν σκαφῶν καὶ κατασκαφῶν, ἃς διενήργησε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρίας, πρὶν ἢ σὰς εἴπωμεν τί μετ' αὐτάς ἐκ τοῦ συνόλου τοῦ μεγάλου Ῥωμαϊκοῦ οἰκοδομήματος διεγνώσθη σωζόμενον ἔτι καὶ νῦν, καὶ ἂν ἔχομεν λόγους ἤδη ἀπὸ τοῦδε ν' ἀπονεύωμεν εἰς αὐτὸ καὶ ὄνομα τὸ προσῆκον αὐτῷ ἱστορικῶς.

Πρῶτον ἐγνώσθη, ὅτι τὸ περὶ οὗ νῦν δὴ ἐλέγομεν λειψάνον τῆς μαρμαρίνης τετραγώνου ποτὲ οἰκοδομῆς καὶ οἱ περιβάλλοντες τὸν ὅλον ἀνασκαπτόμενον χώρον ἐξ ἀνατολῶν καὶ ἐξ ἄρκτου ὑψηλοὶ πώρινοι τοῖχοι εἶναι σύγχρονα καὶ συνανήκοντα ἀλλήλοις ὀργανικῶς κτίσματα. Τοῦτο ὑποδεικνύει ἡ θέσις τοῦ μαρμαρίνου λειψάνου, ἰδρυμένου ὄντος ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλάτους τοῦ ὅλου περικλείστου χώρου, εἰ καὶ μὴ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μήκους, ὅπερ καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἀρχιτεκτονικῶς· διότι πιθανὸν εἶναι, ὅτι δευτέρα ἄλλη ὁμοία τετράγωνος οἰκοδομὴ ἐπλήρου ποτὲ τὸν πρὸς δύοσιν ὑπόλοιπον χώρον (2).

Δεύτερον ἐφάνησαν τρεῖς οἶον αὐλαὶ ἐν σχήματι ἡμικυκλίου ἐκάστη, περιβάλλουσαι χαμηλοῖς τειχίοις τὸ μαρμαρίνον κτίσμα

(1) Ταῦτα οὕτως εἰκασθέντα κατὰ τοὺς πρώτους ἔτι μῆνας τῆς ἀνασκαφῆς (ἐπειδὴ εἶχον εὐρεθῆ 2-3 μεγάλα σφρηνοειδῆ μάρμαρα, ἐνδεικνύοντα ὑπαρξιν καὶ ἄλλων ἀψιδῶν)· πλείστορον ἐπεβεβαιώθησαν ὕστερον ἐκ τῆς προόδου τῶν ἔργων, καθότι, καὶ μῆπω καθαιρεθείσης τῆς κιονοστοιχίας, ἐφάνη ἐξωτέρω αὐτῆς πρὸς νότον ἢ ἐκ πωρίνων λίθων θεμελίωσις τοῦ ζητουμένου ἀντιστοίχου μαρμαρίνου κτίσματος. Ὅμοια θεμελίωσις ἐφάνη καὶ κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν μετὰ διαλείμματος σαφοῦς τῆς ἀψιδωτῆς θύρας· μόνον δὲ κατὰ τὴν νοτιοδυτικὴν γωνίαν οὐδὲν σχεδὸν διεσώθη τῆς θεμελιώσεως, ἀλλ' ὑποτίθεται καὶ ἐκεῖ εὐλογώτατα. Ὅθεν καὶ ἐν τῷ σχεδίῳ, τὸ ὅποσον ἐκδίδεται ἐν τέλει τῶν πρακτικῶν τούτων, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος Doerpfeld κατὰ Μάιον μῆνα τοῦ 1886, ἐδηλώθησαν πληρέστερον πάντα τὰ ἀνωτέρω συντόμως εἰρημένα καὶ ἰδίως ἐχαράχθη ἡ κιονοστοιχία πρὸς δυσμὰς παρ' ὅτι σώζεται μακροτέρα, κατὰ ὑπόθεσιν ἀσφαλῆ τοῦ ἀρχιτέκτονος, ἐχαράχθη δὲ ὡσαύτως καὶ ἀντίστοιχος ἄλλη ἰσομήκης κιονοστοιχία πρὸς ἄρκτον, ἐκλιπούσα μὲν, ὑποτιθεμένη δὲ ὅτι ἤτὸ ποτε ἐκεῖ κατεσκευασμένη συμμετρως ὑπὸ τῶν τὴν παλαιότεραν τρισυπόστατον ἐκκλησίαν οἰκοδομησάντων Χριστιανῶν, ἐξ ἀρχαίου, ἐννοεῖται, ὕλικού καὶ αὐτῆ.

(2) Ἴδε παρεμπρὸς τὴν ἐν σελ. 20 σημείωσιν.

ἐκ μεσημβρίας, δυσμῶν καὶ ἄρκτου, εἰ δὲ καὶ ἐξ ἀνατολῶν, τοῦτο ἀδηλότερον ἔτι (1). Σῶζονται δὲ κάλλιον τὸ ἀρκτικὸν καὶ τὸ νότιον ἡμικύκλιον, ὧν ἕκτερον διαιρεῖται εἰς δύο ὁμόκεντρα τμήματα, εἰς πλησιέστερον τῷ μαρμαρίνῳ κτίσματι ἤτοι ἐσώτερον, καὶ εἰς ἀπώτερον ἤτοι ἐξώτερον, χωριζόμενά ποτε οὕτω διὰ κionoστοιχίας ἡμικυκλικῆς. Καὶ τῆς μὲν κionoστοιχίας τοῦ πρὸς νότον ἡμικυκλίου σώζεται νῦν ὁ στυλοβάτης ὁ μαρμάρινος ὀλόκληρος, δεικνύων τὰ κοιλώματα, ἐν οἷς ποτὲ ἐνεγομοῦντο αἱ βάσεις τῶν κίωνων, τῆς δὲ τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμικυκλίου κionoστοιχίας ὁ στυλοβάτης περιελθὼν εἰς ἡμᾶς κολοβώτερος, σώζει ὅμως μίαν βάσιν ἰωνικὴν κίονος κατὰ χώραν (2). Τοῦ δὲ πρὸς δυσμᾶς ἡμικυκλίου μόνον ἢ κοινοῖς λίθοις θεμελιώσεις σώζεται, ἐκλιπόντος πρόπαλαι τοῦ μαρμαρίνου στυλοβάτου (3). Καὶ τὰ μὲν ἐσώτερα, ὡς τὰ ὠνομάσαμεν, τμήματα ἦσαν, φαίνεται, ἐστρωμένα ποτὲ πλαξίν ὄχι πολὺ παχειαίς, ἂν πρέπει τοῦτο νὰ συμπερασθῆ ἔκ λειψάνου τινὸς στρώσεως τοιαύτης ἐν τῷ νοτίῳ ἡμικυκλίῳ περισωθέντος· τὰ δὲ ἐξώτερα τμήματα ὀριζόμενα τανῦν ὑπὸ χαμηλοῦ τειχίου, ἐκτισμένου λίθοις κοινοῖς καὶ ἐπικεχρισμένου ἔσωθεν, ἔσωσαν μέχρις ἡμῶν κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ἔδαφος τῶν ἐψηφοθετημένων διὰ ποικιλοχρῶν τετραγῶνων ψηφίδων, ἐν ᾧ βέπομεν περιθέουσαν ταινίαν πλατεῖαν συνισταμένην ἐξ ἐλίγων καὶ φύλλων κισσοῦ μεγάλων, διαφόρων ἐναλλάξ χρωμάτων, τὸ δὲ λοιπὸν ἔδαφος ἄλλως κεκοσμημένον διὰ κύκλων καὶ ἄλλων ποικίλων σχημάτων, ἀστεροειδῶν, ῥομβοειδῶν, τριγῶνων. Καὶ τὸ μὲν νότιον τμήμα πα-

(1) Ὑπάρχει μὲν καὶ ἐξ ἀνατολῶν ἡμικυκλῖός τις θεμελιώσεις, καθὼς καὶ τὸ ἐκδιδόμενον νῦν σχέδιον δεικνύει, ἀλλ' αὕτη εἶναι ἴσως πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν καὶ σῆσει φαίνεται ἔχουσα πρὸς μίαν ἐπιμηκεστάτην δεξαμενὴν, ἣν πολὺ ὕστερον τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς σκάπτοντες βαθύτερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ποτὲ ἐκκλησίας εὔρομεν (ἐδηλώθη καὶ αὕτη ἐν τῷ σχεδίῳ μὲ προέκτασιν ὑποθετικὴν πρὸς δυσμᾶς)· καὶ εἰκάζεται, ὅτι εἶναι παλαιότερων ἔτι χρόνων κτίσμα ἢ τὸ μαρμάρινον τετραγῶνον καὶ αἱ ἡμικυκλῖοι αὐλαὶ του. Ἀλλὰ περὶ αὐτῆς δὲν εἶναι ἔτι ἔγκαιρον νὰ ὀμιλήσωμεν.

(2) Τοῦ ποτὲ ἐπιστυλίου τούτων τῶν δύο κionoστοιχιῶν μόλις 2-3 τεμάχια διεγνώσθησαν ἐν τῇ σωρείᾳ τῶν μαρμάρων, καὶ ταῦτα μετὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐν τῇ Συνελεύσει τῶν ἐταίρων ἐλέγομεν τὰ περὶ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης.

(3) Ὅμως δὲ καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ ἡμικυκλίου ἐχαράχθη ἐν τῷ ἐκδιδομένῳ σχεδίῳ ἐξ ὑποθέσεως εὐλόγου κionoστοιχία.

ρουσιάζεται ποικιλώτερον, διότι είναι διηρημένον εἰς χώρους πέντε τετραγώνους πλήρεις φυλλώδους ἢ λεπιδωτοῦ ἢ καὶ ἀλλοιοσχήμου κόσμου, μεταξὺ δ' αὐτῶν ἐν στενωτέροις χώροις, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς ποτὲ κίονας, βλέπει τις μεμινημένας γάστρας κρατηροειδεῖς ἐνεχούσας φυτὰ, τὸ δὲ βόρειον τμήμα δὲν ἔχει τὴν τοιαύτην εἰς χώρους διαίρεσιν. Τὸ δὲ δυτικὸν τμήμα ἐβλάβητο πολλαχῶς ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ ἄλλως καὶ διότι ἐκεῖ τάφοι κτιστοὶ ἐν τῷ ἔδαφει πλείονες τοῦ ἐνὸς κατεσκευάσθησαν, ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, ὑποθέτομεν, ἐν οἷς ἔρευναν ἐπιμελῶς ποιήσαντες οὐδὲν ἄλλο εὔρομεν ἢ ὄστᾶ. Προχωρεῖ δὲ τὸ ψηφιδόστρωτον ἔδαφος καὶ πρὸς δύσιν ἔτι δι' ἀνοιγμάτων τινῶν ἐν τῷ περιβάλλοντι τειχίῳ, ἐκεῖ δὲ περίξ σχηματίζονται χώροι μικρότεροι δωματίων ἔνθεν καὶ ἔνθεν συμμετρικῶς, περὶ ὧν δὲν λεπτολογούμεν τανῦν, διότι δὲν εἶναι ἀσφαλές, πρὶν ἢ προβῆ πειρατιέρω ἢ ἀνασκαφῇ καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ τόπου (1).

Τρίτον ἐβεβαιώθη ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ περὶ τὸν Stuart ὑπέδειξαν μόνον, ὅτι στοὰ τις κιονοστήρικτος περιέθει ποτε ἔσωθεν τὴν ὄλην μεγάλην οἰκοδομήν, καὶ δὴ κατὰ μὲν τὰς τρεῖς αὐτῆς πλευρὰς ἀρκτικήν, δυτικήν καὶ μεσημβρινὴν ἐν συμμετρῳ τινί (2) καὶ ἴση πανταχοῦ ἀποστάσει ἀπὸ τῶν τοῦ περιβόλου τοίχων ἔχουσα ποτὲ τοὺς κίονας (Ἰωνικοὺς ἢ Κορινθιακοὺς, διότι τοῦτο δὲν ἐξηκριβώθη ἔτι) κατὰ δὲ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν οὐχὶ ὁμοίως. Ἐνταῦθα χώρος τις εὐρὺς διετέθη ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ ἀρχιτέκτονος ἄλλως πρὸς ἄλλας χρήσεις· ὀπίσθιος τοίχος διὰ τὴν στοᾶν ἰδίᾳ ἐκτίσθη, ἀφίνων διόδους εἰς πέντε πρὸς ἀνατολὰς μεγάλαις αἰθούσας, ὧν μεγίστη ἢ μεσαιτάτη· αὕτη δὲ προσερείδετο τῷ τοῦ περιβόλου πωρίνῳ τοίχῳ, ὅστις ἐνταῦθα ἔχει

(1) Φαίνεται ὅμως ὄχι πολὺ τολμηρὸν νὰ εἰκάσῃ τις, ὅτι μετὰ τὰ μικρότερα ταῦτα δωμάτια ἐγένετο ἀρχὴ καὶ ἄλλου τινὸς πρὸς δύσιν ποτε ἐκτισμένου μαρμαρίνου οἰκοδομήματος ὅσον τὸ προῖρηθὲν ἐκ τεσσάρων μερῶν καὶ περιβαλλόμενον καὶ αὐτὸ ὁμοίως ἡμικυκλίαις καὶ δωματίαις, κατὰ νῦτων συγκολλημένοις πρὸς τὰ εἰρημένα. Τόπος δὲ ἀκριβῶς τόσος, ὅσος διὰ τοιοῦτο δεύτερον οἰκοδομικὸν σύστημα χρειάζεται, ὑπάρχει, καθ' ἃ μετρήσας ὑπελόγησεν ὁ ἀρχιτέκτων Doerpfeld.

(2) Ὅπως καὶ ἀνωτέρω που, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐκφραζόμεθα γενικῶς, ἀποφεύγοντες τὸ ἀναγράφειν μῆκη καὶ πλάτη κατὰ μέτρα, δι' ἃ ἀρκεῖ τὸ σχέδιον, ἔχον κλίμακα χρησίμη πρὸς ὑπολογισμόν.

ἔσωθεν καὶ ἄλλο παχὺ καὶ πλατὺ πρόσκτισμα κάτω, οἶον πόδιον, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ὁποίου πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς μεσημβριανὴν ὑπάρχει ἔτι ἀνά ἓν ζευγὸς δωματίων μικρῶν. Ἴδιον δὲ τι παρουσιάζει τὸ ἐμβαδὸν τῆς αἰθούσης τῆς ἐν τῇ βορειοανατολικῇ γωνίᾳ τοῦ περιβόλου· τριχῆ διηρημένην ὑποδομήν, ὑποδεικνυμένην ὡς θολωτήν, εἰ καὶ ὄχι ἐντελῶς νῦν σωζομένην, ἥτις θὰ ὑπεβάσταζέ ποτε κεκλιμένον δάπεδον, μετὰ ἐδωλίων ἴσως, πρὸς ἀπαρτισμὸν ἀκροατηρίου (1). Εἰ δὲ καὶ ἡ ταύτη τῇ αἰθούσῃ ἀντίστοιχος ἄλλη αἰθουσα, ἡ τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας, ὁμοίαν εἶχε τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν, μένει ἔτι ἀδῆλον, ὡς οὐ προχωρησάσης ἐκεῖ τῆς ἀνασκαφῆς ἱκανῶς. Τῆς δὲ στοᾶς, (ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτήν), λέγομεν ὅτι οὐδεὶς ἴσταται ὄρθος κίων, μόνον δὲ ὁ στυλοβάτης αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος σῶζεται μαρμαρίνος μετὰ τῆς ἐπιμελέστατα ἐκ μεγίστων πωρίνων λίθων κατεσκευασμένης πρὸ αὐτοῦ αὐλακος καὶ ὄχετοῦ ὑποκάτωθεν πρὸς ἀπόρρυσιν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων (2).

Τέταρτον παρατηρήθη, ὅτι ἡ ἔσωθεν ἐπιφάνεια τοῦ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς ὑψηλοῦ πωρίνου τοίχου ἐκτίσθη οὕτω, ὥστε νὰ ἔχη κανονικῶς ἐκ διαλειμμάτων εἰσοχὰς τινας, ἥτοι κουφώματα, ὡς τὰ λέγουσιν οἱ σημερινοὶ ἡμῶν τέκτονες, κατὰ μὲν τὰ ἀνωτέρω μέρη μικρότερα, κατωτέρω δὲ μεγάλα ἐννέα, ἐξ ὧν τὸ μεσαίτατον καὶ μέγιστον ἀψιδοειδῶς ἔληγεν ἀνωθεν, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν ὀριζοντίως. Πρὸ δὲ τούτων τῶν κουφωμάτων διατείνεται τὸ προῤῥηθὲν ἐκεῖνο παχὺ καὶ πλατὺ πρόσκτισμα, ἐφ' οὗ τις ἀνέτως περιπατεῖ.

Πέμπτον πᾶνυ σαφῶς ἐγνώσθη, ὅτι ἔσωθεν πάντες οἱ τοῖχοι τῆς στοᾶς καὶ τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ἃ ἐμνημονεύσαμεν δωματίων, οἳ τε πώρινοι καὶ οἱ ἐξ ὀπτῶν κεράμων συνεστηκότες,

(1) Εἰς στήριξιν τῆς εἰκασίας ταύτης τοῦ ἀρχιτέκτονος Doerpfeld συντείνει τὸ ὅτι εὗρέθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ δύο πώρινα ἐδῶλια, ὅμοια τοῖς τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου καὶ ἴσων διαστάσεων, εἰ καὶ κολοβά τανῦν.

(2) Περὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν κίωνων τῆς περιθεούσης στοᾶς καὶ ἄλλων τινῶν λεπτομερειῶν σιγητέον ἡμῖν τό γε νῦν, περὶ δὲ βάρβρων τινῶν χονδροειδῶν μὲ κάτω μέρη σώματος κίωνων, ἃ εὔρομεν θεθειμένα ἐν ὀψιαιτέροις χρόνοις ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου αὐτῆς ἀντὶ τῶν ἐκλιπόντων παλαιότερων κίωνων (ἃ βάρβρα καὶ ἐσημειώθησαν κεγρωματισμένα ἐν τῷ ἐκδιδομένῳ σχεδίῳ) οὐδὲν ἄλλο λέγομεν, εἰ μὴ ὅτι

ἦσαν ποτε μαρμαρίναις πλαξίν ἐπενδεδυμένοι· διότι οὐ μόνον πολλὰ συντρίμματα πλακῶν εὐρέθησαν διεσπαρμένα εἰς τὰ χώματα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ κατὰ χώραν διεσώθησαν εἰς τρεῖς τέσσαρας γωνίας τοίχων ἐπικεκολλημένα λείψανα τῆς ὀρθομαρμαρώσεως ταύτης, ἀλλοῦ δὲ ἐσώθησαν τρυπαὶ μικραὶ καὶ ταινιώδη ἐκ χαλκοῦ δέματα, στερρόως ἐμπεπηγμένα εἰς τοὺς τοίχους (1).

Ἐκ τούτων πάντων, καὶ ἀτελέστατα ἐνταῦθα ἐκτεθειμένων, γίνεται δῆλον, ὅτι ἡ οἰκοδομὴ αὕτη οὐ μόνον παμμεγέθης ἦτο, ἀλλὰ καὶ πολυτελεστάτη. Μόνον τὸ ὄνομα αὐτῆς τὸ οἰκεῖον ἀδυνατοῦμεν νὰ τῇ ἀποδώσωμεν μετὰ τινος βεβαιότητος· διότι ἐλείπει ἡμῖν πρὸ πάντων ἐπιγραφὴ τις τοιαύτη, ὅποια ἐκείνη ἢ πρὸ εἰκοσιπενταετίας δηλώσασα ἀριδῆλως τὴν τοῦ Ἀττάλου στοάν. Ὅστις ὅμως εὐχαριστεῖται καὶ εἰς εἰκασίας, ὄχι πάντη ἀπιθάνους, δύναται, ἂν θέλῃ, καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ τὴν θεωρῇ ὡς τὸ κτίσμα ἐκείνου τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ, ἐν ᾧ, κατὰ Πausανίαν (ἴδε ἀνωτέρω ἐν σελ. 14 τὸ χωρίον) «κατέκιντο βιβλία.»

Ταῦτα μὲν οὕτω· νῦν δὲ καταλέγομεν ὅσα κινητὰ ἀρχαῖα ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ εὐρέθησαν μέχρι τῆς χθῆς (25 Ἰανουαρίου 1886), τάσσοντες αὐτὰ συλλήβδην ὡς ἑξῆς·

Λίθινα. α'. ἀρχιτεκτονικὰ μέλη.

Κιόνων σώματα ἀρράβδωτα, μετρίου μεγέθους, Πεντελησίου λίθου τὸ πλεῖστον.

Κιονόκρανα καὶ περιμαρμαρώσεις ἐπικράνων παραστάδων (2) Κορινθιακοῦ τὸ πλεῖστον καὶ Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, ὡς καὶ συμμίκτου, Δωρικοῦ δὲ ὀλίγα καὶ πάντα ὄχι εὐμεγέθη.

εἶναι λείψανα δευτέρας τινὸς μετασκευῆς τῆς στοᾶς. Ὡς βᾶθρον δὲ μετεχειρίσθησάν ποτε ἐν τοῖς τῆς μετασκευῆς χρόνοις καὶ ἓνα ἀπλῶς κυβικοῦ σχήματος μέγαν λίθον, ἐφ' οὗ σῴζεται καλῶς Λατινικὴ ἐπιγραφὴ τῶν Τρωαδέων τιμησάντων τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανόν, ἣτις ἐδημοσιεῦθη προχέρως ἐν τῇ πολιτικῇ ἐφημερίδι Ὁρα, φύλλῳ τῆς 28 Μαΐου 1886.

(1) Οἱ τοῖχοι, ὡς ἐμφαίνεται πολλαχοῦ, εἴτε ἦσαν πώρινοι, εἴτε ἐξ ὀπτῶν πλίνθων, εἶχον πρώτην στρώσιν τὴν ἐκ κεραμοκονίας, δευτέραν δ' ἐπ' αὐτῆς τὴν πλάκωσιν. Ὁ αὐτὸς τρόπος ἐγνώσθη ποτὲ καὶ ἐν τῷ Ὁρίῳ τοῦ Ἡρώδου.

(2) Περιμαρμαρώσεις ἐπικράνων προχέρως ὠνόμασα τὰς πλάκας ἐκείνας, αἱ ὅποια ἔχουσαι κόσμον φύλλων Κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ περιέβαλλόν ποτε στερεὰ ἐξ

Βάσεις κίωνων ὄχι μεγάλαι καὶ αὐταί, πλὴν μιᾶς ἢ δύο.

Ἐπιστύλια Ἰωνικὰ ἢ Κορινθιακὰ, οὔτε αὐτὰ μεγάλα (1), ζωφόρου δὲ Δωρικῆς οὐδὲ ἔχουσιν.

Φατνώματα ὄχι πολλὰ (2).

Παραστάδες θυρῶν καὶ ὑπέρθυρα, τὸ πλεῖστον Βυζαντινῶν καὶ ὀψιαιτέρων ἔτι χρόνων.

Γεισώματα διάφορα, ἐν οἷς ἔν ἔχον κόσμον Λεσβίων ὤων μεγίστων. — Ἐν ὄλω κομμάτια 129

6'. Γλυπτὰ διάφορα, περιφερῆ τε καὶ ἀνάγλυφα, κολοβὰ πάντα, ἐν οἷς

Κεφαλαὶ δέκα, εἴξ ὧν δύο ὑπερφυσικοῦ μεγέθους καὶ ἡ σωτέρα τούτων φαίνεται οὔσα τοῦ Ἀδριανοῦ.

Ἄξιος δὲ προσοχῆς καὶ εἰς κορμὸς Ἐρωτος, τέχνης καλῆς· ἔτι ἔν παραξενώτατον ἀνάγλυφον ἐπὶ τριγωνικοῦ εὐμεγέθους μαρμάρου, παριστάνον οἶον ζεῦχος χειρῶν αὐτοτελῶν μετὰ ταινιῶν τινῶν. — Τὸ ὄλον κομμάτια 132

γ'. Σκευὴ· ὠρολόγιον ἡλιακὸν κολοβόν· φυλακτὸν ἴσως Χριστιανικὸν εἰς σχῆμα βιβλιδαρίου (Εὐαγγελίου;). 2

Χαλκᾶ. Κεφαλὴ μικρὰ ἀνθρώπου, ἀρχαϊκοῦ ῥυθμοῦ· σκευὴ διάφορα ἢ σκευῶν μέρη, ἐν οἷς πέταλον μὲ παράστασιν ἔκτυπον Χριστιανικὴν. 23

Πήλινα. Πλὴν τινῶν πίθων μεγάλων περικτίστων ἐν τῇ γῆ, οἷους πᾶσα ἀνασκαφὴ ἐν Ἀθήναις παρουσιάζει, εἰς πίθος μετρίου μεγέθους τρίωτος. 1

ἄλλης κοινοτέρας ὕλης σώματα κυδικά. Τοιαῦτα πλάκες εἶχον εὐρεθῆ πρό ἐτῶν τινῶν καὶ ἐν τοῖς ἐρείπιοις τοῦ ἀθέσμως καταστραφέντος βαλανείου, τοῦ ὀπίσω τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως Ἀσκληπιείου.

(1) Τινὰ τῶν ἐπιστυλιῶν ἔχουσιν ἑκατέρωθεν τῆς ἐπιμήκουσ αὐτῶν ἐπιφανείας τὰς ταινίας ἐπιεργασμένας, ἐξ οὗ δὴλον γίνεται, ὅτι εἶχον δύο προσόψεις ἐν αὐτοκοδομῇ.

(2) Μία δὲ μεγάλη πλάξ φατνωμάτων εὐρεθῆ πρηνῆς τεθειμένη ὡς κατώφλιον ἐνός τῶν ἀνοιγμάτων τοῦ τοίχου, τοῦ περικλείοντος πρὸς δυσμὰς τὸ ψηφιδόστρωτον ἔδαφος, καὶ μένει ἐκεῖ ἐν τῇ θέσει τῆς, ἵνα δώσῃ ἀφορμὴν σκέψεων εἰς τοὺς μελετήσαντας τὰ κατὰ τὴν κατασκευὴν ἢ μετασκευὴν τοῦ παρόντος κτίσματος.

Πυραμοειδῆ σωμάτια διάτρητα (1)	2
Ἐπιγραφαί. Ἑλληνικῶν, Ῥωμαϊκῶν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων.	
Ἀναθηματικαὶ καὶ τιμητικαὶ (2) ὧν μία εἰς τὸν γνωστὸν ἱστορικὸν Δέξιππον.	19
Ἐπιτύμβιοι (3)	23
Ψηφίσματα καὶ κατάλογοι	5
Ἀδιάγνωστοι εἰσέτι	28 75
<i>Νομίσματα χαλκᾶ, κακῆς τὸ πλεῖστον διατηρήσεως.</i>	
Ἑλληνικὰ ἀρχαῖα.	9
Ῥωμαϊκὰ	3
Βυζαντινὰ.	12
Φραγκικὰ	10
Βενετίας	8
Ἀραβικὰ ἢ Κουφικὰ (;)	10
Τουρκίας ἀργυροὶ καὶ ψευδάργυροι παράδες.	31
Ῥωσικὰ	2
Ἰονίου πολιτείας	1
Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος	3
Ἑλληνικοῦ βασιλείου	
μονόλεπτα	22
δίλεπτα	23
πεντάλεπτα	11
δεκάλεπτα.	4 60
Ἀδιάγνωστα εἰσέτι	30

Τὸ ὅλον νομίσματα 179

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δρ. 21,265.10.

(1) εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι ἐξωγραφημένων ἀγγείων σχεδὸν οὐδὲ θραύσματα εὑρέθησαν ἐν ταύτῃ τῇ ἀνασκαφῇ.

(2) Ἴδε τινὰς τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς ἐκτετυπωμένας ἤδη ἐν Ἐφ. Ἀρχ. γ'. περ. ἔτους 1886, σελ. 7-8 καὶ 115.

(3) Τούτων δύο εἶναι τοῦ θ' καὶ τοῦ ι' μ. Χρ. αἰῶνος Χριστιανικαί, μία δὲ Τουρκικὴ τοῦ ἔτους Ἐγίρας 1040, μηνός Ῥεμπιού ἐβέλ, ὡς εἶπεν ἡμῖν Καππαδόκης τις ἀναγνοὺς αὐτήν.

Τρίτη ἀνασκαφή ἐγένετο ἐν Πειραιεῖ, ἥτις ἀνέδειξεν ἐν μέρει μὲν ἄλλ' ἱκανῶς πως ἐν μοναδικῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι εἶδος κτισμάτων, τοὺς νεωσοίκους τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῶν πάλαι Ἀθηναίων. Τὴν περὶ τοῦ ἔργου τούτου ἔκθεσιν τοῦ ἐπιστατήσαντος εἰς αὐτὸ καθηγητοῦ Ἰακ. Χ. Δραγάτη δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀναγνώσωμεν ὀλόκληρον διὰ τε τὸ ἐκτενές αὐτῆς καὶ διότι τὰς ἀναγκαιὰς ἐν αὐτῇ παραπομπὰς εἰς τὸ κατασκευασθὲν ἰχνογράφημα τῶν κτισμάτων ἂν ἠθέλομεν νὰ παρακολουθήσωμεν, δὲν θὰ ἐπῆρκει σήμερον ὁ χρόνος. Θέλει δὲ τυπωθῆ ἡ ἔκθεσις ὀλόκληρος ἐν τοῖς τοῦ ἔτους πρακτικοῖς μετὰ τοῦ ἰχνογραφήματος. (1).

Τετάρτη ἀνασκαφή εἶναι ἡ ἀπὸ ἐτῶν κατ' ἐξακολούθησιν γινομένη ἐν Ἑλευσίνι, περὶ ἧς σᾶς ἀναγινώσκομεν τὴν ἐξῆς τοῦ ἐφόρου Δημ. Φιλίου ἔκθεσιν.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

Αἱ ἐν Ἑλευσίνι ἀνασκαφαὶ ἐξηκολούθησαν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος 1885 ἐπὶ δέκα καὶ ἥμισυ μῆνα περίπου ἄνευ σχεδὸν διακοπῆς, τὰ δὲ ἐξαγόμενα αὐτῶν ὑπῆρξαν ἀληθῶς λόγου ἄξια. Ἀλλὰ περὶ τῶν μέχρι τοῦ μηνὸς Αὐγούστου εἰς φῶς ἐλθόντων λειψάνων οἰκοδομημάτων ἢ ἄλλων ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων ἐγένετο ὁ προσήκων λόγος ἐν τῇ ἐκθέσει μου τῇ τυπωθείσῃ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1884. Ἐνταῦθα λοιπὸν ἀναγράφονται συντόμως ὅσα ἤλθον εἰς φῶς διὰ τῆς σκαφῆς κατόπιν ἧτοι ἀπὸ τῆς 1ης Αὐγούστου μέχρι τῆς 12ης Ὀκτωβρίου, ὅποτε καὶ ἐδέησε νὰ διακοπῆ τὸ ἔργον.

Καὶ πρῶτον ἀριστερὰ τῶ εἰσερχομένῳ διὰ τῆς μεσημβρινῆς πυλίδος (B) εἰς τὸν ἱερὸν περιβόλον ἀπεκαλύφθησαν τὰ λείψανα Στωϊκοῦ τινος οἰκοδομήματος Ρωμαϊκῶν, ὡς φαίνεται, χρόνων. Καὶ πρὸς μὲν μεσημβρίαν ἐστηρίζετο τὸ οἰκοδόμημα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου, εἰς ἱκανόν, ὡς γνωστόν, σωζομένου ἐνταῦθα ὕψος καὶ καλὸν ἔχοντος καὶ ἔσωθεν τὸ πρόσωπον. Τῶν δὲ δύο πλαγίων τοῦ τοίχου τοῦ τε πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἔτι μᾶλ-

(1) Ἀνεγνώσθησαν ὀλίγα τινὰ τῆς ἐκθέσεως εἰς ἐπήκοον τῶν παρόντων. Ὅλην δὲ αὐτὴν ἔχουσιν οἱ ἑταῖροι ἐν τέλει τοῦ τεύχους τούτου.

λον τοῦ πρὸς δυσμὰς σώζονται ικανὰ λείψανα, ἐξ ὧν ἀσφαλῶς δηλοῦται ὅτι τὸ μῆκος τοῦ ἐμβαδοῦ του ἦτο δεκαεννέα περίπου Γ. Μ. Πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ εἰς ἀπόστασιν δέκα καὶ ἡμισυ περίπου Γ. Μ. ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου ἦτοι τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου του σώζεται καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν ὁ *στυλοβάτης* αὐτοῦ ἐκ πλακῶν ὑπογλαυκίζοντος μαρμάρου συγκείμενος καὶ πλάτος ἔχων ἐν Γ. Μ. περίπου. Ἐπ' αὐτοῦ σώζεται ἡ βάσις τῆς ἐτέρας τῶν παραστάδων (τῆς πρὸς δυσμὰς) κατὰ χώραν, ὡς νομίζω. Τῆς πρὸς ἀνατολὰς παραστάδος σώζονται μόνον οἱ τῶροι. Τῶν δὲ κίωνων (πέντε τὸ ὅλον) πλὴν τῶν τῶρων σώζεται ἐνός μόνου τοῦ δυσμικωτέρου καὶ ἡ ἐκ πεντελικοῦ λίθου βάσις ἐπίσης κατὰ χώραν, διάμετρον ἔχουσα κατὰ τὴν ἄνω αὐτῆς ἐπιφάνειαν 0,70 Γ. Μ. περίπου. Ἄδηλον δὲ ἂν καὶ τεμάχια τινα κίωνων ἀρραβιδῶτων καὶ μονολιθῶν, ὡς μοὶ φαίνονται, ἐξ ὑπογλαυκίζοντος (ὕμηττειοῦ;) λίθου, εὔρεθέντα ἐκεῖ εἰς μεταγενέστερα κτίσματα ἐντετειχισμένα (ἐπὶ τινος αὐτῶν ἀναγινώσκονται τὰ δε τὰ γράμματα :

ΟΔΗΜΟΣΛΕΥΚΙΟΝΜ[Ο]ΥΝΑΤΙΟΝΛΕΥΚΙΟΥ[Υ]ΟΝΠΛΑΓΚΟΝ (1)
ΑΥΤΟΚ[Ρ]ΑΤΟΡΑΑΡΕΤ[Η]ΣΕΝ[Ε][ΚΑ]ΚΑΙΕΥΕΡΓΕΣΙΑ[Σ]

ἄδηλον, λέγω, ἂν τὰ τεμάχια ταῦτα οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ λείψανα τῶν κίωνων τοῦ ἐν λόγῳ Στωϊκοῦ οἰκοδομήματος· ἡ διάμετρος τινῶν ἐξ αὐτῶν οὕσα 0,65 Γ. Μ. φαίνεται συμφωνοῦσα πρὸς τὴν τῆς εἰρημένης βάσεως. Εἰς τὸ Στωϊκὸν ὅμως τοῦτο οἰκοδόμημα ἀνήκον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τεμάχιά τινα ἐπιστυλίου ἐπίσης ἐκεῖ εὔρεθέντα ἐντετειχισμένα μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχαίων λιθῶν, ἐν οἷς καὶ βάθρα ἐνεπίγραφα, εἰς μεταγενέστερα, Βυζαντινὰ κατὰ τὴν γνώμην μου, κτίσματα, ὧν τὰ λείψανα ἐκρίθη καλὸν νὰ μένωσιν εἰσέτι ἄθικτα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ βάθος ἦτοι τὸ πλάτος τοῦ Στωϊκοῦ τούτου οἰκοδομήματος ἐφάνη μοὶ πως ὄχι σμικρὸν. ἐζήτηθη μήπως ἐχωρίζετο καὶ δι' ἄλλης κίωνων σειρᾶς ἢ τοίχου εἰς δύο χωρίσματα. Καὶ εὔρεθησαν μὲν εἰς ἀπόστασιν 4,50 Γ. Μ. περίπου ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου πρὸς βορρᾶν λείψανα ικανὰ καὶ ἄλλης, δικῆς στυλοβάτου, στρώσεως πλάτους 1,00-1,30 Γ. Μ. καὶ συγκειμένης ἐκ παντοίων πλακῶν,

(1) Εἶναι ὁ ἐκ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ὀρατίου γνωστὸς ἀνήρ.

ὧν τινες ἀναμφιβόλως οὐδὲν ἄλλο ἢ βάρθρων ἀγαλμάτων εἶναι τεμάχια σώζοντα εἰσέτι τοὺς τύπους τῶν ποδῶν, ἀλλ' οὔτε τοίχου (ὅστις καὶ ἄλλως ἀπίθανον φαίνεται μοι νὰ ὑφ' αὐτοῦ ποτε ἐνταῦθα) οὔτε κιόνων ἔχνη διέκρινα ἐπ' αὐτῆς. Ἴσως ὅταν ἐντελῶς καθαρισθῶσιν οἱ ἐκεῖ τόποι, τὰ πράγματα γίνωσι σαφέστερα καὶ λυθῶσιν αἱ ἀπορίες μας.

Τούτων δὲ γενομένων ἠρευνήθησαν κατόπιν καὶ τὰ περὶ τὸν βράχον ἐκεῖνον μέρη, εἰς οὗ τὴν κορυφὴν εἶναι ἐκτισμένη ἡ μικρὰ ἐκκλησία τῆς Παναγίας· καὶ ἐξεχώσθη μὲν ὀλόκληρος πλεόν ἢ πρὸς βορρᾶν ἐν αὐτῷ ἐπίσης τῷ βράχῳ λελαξευμένη στενὴ κλίμαξ, ἡ σημειουμένη ἐν τῷ Διαγράμματι τῶν Πρακτικῶν τοῦ 1884 διὰ τῶν γραμμάτων Η—Θ, ἐκαθαρίσθη δὲ καὶ ὅλος ἐκεῖνος ὁ χώρος ὁ ἐν τῷ αὐτῷ Διαγράμματι διὰ τοῦ γράμματος Η' σημειούμενος καὶ ἐγνώσθη ὅτι ὁ μὲν βράχος εἶναι καὶ ἐκεῖ κατὰ τὰ ὑψηλότερα ὠμαλισμένος, ἀρχαίων δὲ οἰκοδομημάτων λείψανα δὲν περιεσώθησαν εἰμὴ τινος τοίχου μόνον ἐκ πωρίνων πλίνθων ἐκτισμένου ἐλάχιστον μέρος. Μετὰ ταῦτα ἡ σκαφὴ ἐτρέπη βορειότερα καὶ ἀνεῦρεν ἐκεῖ, ἔνθα ἐν τῷ Διαγράμματι τῶν Πρακτικῶν τοῦ 1883 σημειοῦνται δύο οἰκίσκοι, ὀλίγα τινὰ λείψανα ἀρχαίων τοίχων καὶ τὸν βράχον πολλὰς δεικνύοντα ἐπεξεργασίας καὶ ἐξομαλίσεις καὶ ἐν αὐτῷ λελαξευμένης βαθμίδας (6 μέχρι τοῦδε), δι' ὧν ἀνέβαινον ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς τὰ ὑπάρχοντά ποτε ἐδῶ οἰαδῆποτε ἰδρύματα. Τότε δὲ ἐξητάσθη καὶ μέρος τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ τῶν μικρῶν Προφυλαίων κατ' εὐθείαν εἰς τὸν Ναὸν ἀγούσης καὶ εὔρεθη ὄν ἐστρωμένον διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, ὧν τὸ ποικίλον καὶ ἡ ὄχι πολὺ ἐπιμελής τοποθέτησις μαρτυρεῖ χρόνους τέχνης οὐ τοὺς καλλίστους. Περίεργος δὲ ἦν ἀληθῶς ἐν τῷ ἐρευνηθέντι τούτῳ τμήματι τῆς ὁδοῦ εὔρεσις τάφου ἐκ μεγάλων κεράμων οὐχὶ εὐτελοῦς ἐργασίας ἐκτισμένου, ἀλλ' οὐδὲν ἐνέχοντος κτέρισμα. Ἡ ὅλη ὁδὸς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐρευνηθῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ σκαφῆς· ἀνεσκάφη ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ χώρος ἐκεῖνος ὁ δεξιὰ ἦτοι μεσημβρινοδυτικὰ τῶν μικρῶν Προφυλαίων, ὁ ὑπὸ τὸν σπηλαιώδη βράχον κείμενος, καὶ ἐγνώσθη ὅτι κατὰ τὸ μέσον που τοῦ ἐκεῖ τριγώνου, οὗ τὴν μίαν πλευρὰν ἀποτελεῖ αὐτὸς ὁ βράχος τὰς δὲ δύο ἄλλας δύο ἀρχαῖοι ἰκανῶς

παχείς τοῖχοι, ἴστατό ποτε ὄρθιον οἰκοδόμημα, Ναὸς ἐν παρα-
 στασι πιθανῶς, διαστάσεις μὲν ἔχον πᾶνυ σμικρὰς (6,70 X 5,20
 Γ. Μ. καὶ τοῦ πάχους τῶν τοίχων συμπεριλαμβανομένου) ἀφιε-
 ρωμένον δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸν *Πλούτωνα*. Καὶ τῷ
 ὄντι πλὴν ἄλλων ἐν αὐτῷ οὐκ εὐκαταφρονήτων εὐρημάτων (περὶ
 αὐτῶν θὰ γίνῃ ἀλλαχοῦ μακρότερος λόγος, ἱκανὸν δὲ νὰ μνη-
 μονευθῇ νῦν ἀπλῶς ἐνταῦθα ἄγαλμα ἐκ πεντελικοῦ λίθου οὐχὶ
 κατὰ πάντα σῶον καὶ τοῦ φυσικοῦ μεγέθους ὀλίγον τι μικρότε-
 ρον, εἰκονίζον δέ, ὡς νομίζω, τὸν Βάκχον, ὅπερ εἰ καὶ φαίνεται
 ὄν προῖον τέχνης καὶ ἐργασίας οὐχὶ τῶν πᾶνυ καλῶν χρόνων,
 οὐδὲν ἤττον εἶναι λόγου ἄξιον εὐρημα ὡς σῶζον πλὴν ἐλαφρῶν
 τινῶν ἀμυχῶν ἀλώθητον κατὰ τᾶλλα μετὰ καὶ τῆς *ῥιγὸς* σῶας
 τὸ πρόσωπον) πλὴν λέγω, καὶ ἄλλων εὐρημάτων ἐξεχώστησαν
 ἐκεῖ καὶ δύο εὐμεγέθη ἀναθηματικά ἀνάγλυφα, τὸ μὲν σχεδὸν
 σῶον καθ' ὄλοκληρίαν, τὸ δὲ σφόδρα δυστυχῶς ἠκρωτηριασμέ-
 νον, καὶ δι' ἄλλους λόγους οὐκ εὐκαταφρόνητα, ὡς ἀλλαχοῦ
 δειχθήσεται, καὶ διότι ἐκ τῶν δηλωτικῶν τῶν ἐπ' αὐτῶν εἰκο-
 νιζομένων προσώπων ἐπιγραφῶν, ΘΕΩΙ — ΘΕΑΙ ἐπὶ τοῦ
 σώου, ΠΛΟΥΤΩΝ — ΘΕΑ ἐπὶ τοῦ κολοβοῦ, κυροῦται
 πῶς ἡ γνώμη ὅτι ἐδῶ ἦν ἰδρυμένος ὁ τοῦ Πλούτωνος Ναός, οὐ
 μνημονεύει καὶ ἡ μεγάλη ἐξ Ἐλευσίνος Ἐπιγραφὴ (στίχ. 33,
 36,49 Β καὶ ἀλλαχοῦ) ἢ κατὰ τὸ 1883 ἐν τῷ Γ'. Τεύχει τῆς
 Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐκδοθεῖσα. Εἶναι δὲ πρῶτον τοῦτο
 οἰκοδόμημα τῶν ἐν τῇ Ἐπιγραφῇ ἐκείνῃ μνημονευομένων (πλὴν,
 ἐννοεῖται, τοῦ Μεγάλου Ναοῦ καὶ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ ἐξαρτη-
 μάτων), οὐ καὶ πάλιν ἀνευρίσκομεν τὰ ἴχνη, καὶ τοῦτο εἶναι
 κατὰ τὴν γνώμην μου οὐ σμικρὸν κέρδος. Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ
 τῆς ἐκεῖ ἀνασκαφῆς ἐξαγόμενα. Ἠρευνήθησαν δὲ ἐν τῷ με-
 ταξὺ ἔτι μᾶλλον δι' ὀλίγων σκαφείων καὶ τὰ κατὰ τὸν μεσαῖον
 Πύργον (Α') τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Περιβόλου πλευρᾶς καὶ εὐρέθη
 καὶ ἐκεῖ πρᾶγμα παράδοξον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ
 ὄχι πολὺ σαφές, τοῖχος δηλ. 1,00 Γ. Μ. παχὺς καὶ εἰς ἱκανὸν
 βάθος προχωρῶν, παράλληλος δὲ καὶ 0,40 Γ. Μ. περίπου ἀπέ-
 χων τοῦ Περιβόλου καὶ πρὸς αὐτὸν μὴ ἐνούμενος ἢ δι' ἐγκαρ-
 σίων καθέτων τοιχαρίων κατὰ διαστήματα ἀνάλογα ὑπαρχόν-

των. Τὸ μεταξὺ κενὸν χάσμα ὡς καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ πάχους τοῦ ἐν λόγῳ τοίχου (ὅστις δὲν ἔφθανε, ὡς εἰκός, εἰς τὸ ὕψος τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου οὐδὲ τὸ νῦν ἐκεῖ σωζόμενον) καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὰ ἐγκάρσια ἐκεῖνα τοιχάρια ἐκαλύπτοντο ἄνω ὑπὸ πλίνθων ἐκ τροχματοπαγοῦς λίθου καὶ μόνον διὰ τῆς μετακινήσεως τινῶν ἐξ αὐτῶν ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα ιδιώματα τῆς κατασκευῆς. Μέχρι πόσου δὲ ἐκτείνεται ὁ εἰρημένος τοῖχος πρὸς μεσημβρίαν ἄδηλον ἔτι· πρὸς βορρᾶν φαίνεται ἀπολήγων εἰς τὸν μεσαῖον στρογγύλον Πύργον (Α').

Τέλος δὲ κατεδαφισθείσης καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου καὶ ἀποκομισθέντος ἐκεῖθεν τοῦ οἰκοδομησίμου αὐτῆς ὕλικου, ἠρξάμεθα καὶ ἐκεῖ σκάπτοντες καὶ τὰ λείψανα ἀποκαλύπτοντες μεγάλου τινος στρογγύλου οἰκοδομήματος καὶ οὐχὶ ἀπλοῦ Πύργου, ἀλλ' ἡ ἔρευνα ἔμεινεν ἡμιτελής, διότι εὐθύς τότε ἦτοι περὶ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου, ὡς καὶ ἀρχόμενος τοῦ λόγου εἶπον, ἐδέησε νὰ διακόψωμεν τὰς ἐν Ἐλευσίनि ἐργασίας.

Ἐν Ἐλευσίनि, τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου 1885.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δρ. 11,583,65.

Πέμπτη ἀνάσκαφη ἐγένετο ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τοῦ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ. Καὶ περὶ ταύτης σᾶς ἀναγινώσκουμεν τὴν ἐπιδοθεῖσαν εἰς τὸ προεδρεῖον τῆς Ἐταιρίας σημείωσιν τοῦ ἐφόρου Π. Καθβαδία.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1885

Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἐργασίαι ἐγένοντο μόνον ἐπὶ δύο σχεδὸν μῆνας. Ἀνεσκάφη δὲ ὀλόκληρον τὸ νοτιοανατολικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀνακαλυφθὲν ἐν ἔτει 1884 οἰκοδόμημα καὶ ἐξηρευνήθη ὁ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνεσκαμμένος χώρος πρὸς δυ-

σμάς και πρὸς νότον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀνασκαφεῖς ἔτι ἥμισυ περίπου μέτρον βαθύτερον. Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ ἀνεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια ἀρχαίου οἰκοδομήματος, προγενεστέρου ὡς φαίνεται, τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ και σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὸν παρὰ τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ βωμόν, ὅστις φαίνεται ὡσαύτως ὅτι εἶνε ἀρχιότερος τοῦ ναοῦ. Ἀνεκαλύφθη πρὸς τούτοις εἰς βάθος ἑνὸς μέτρου ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος ὀλόκληρον και κάλλιστα διατηρούμενον τὸ ἀρτίως ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι δημοσιευθὲν κορινθιακὸν κιονόκρανον ἐκ τῆς θόλου Πολυκλείτου, ὅπερ μεγάλην ἔχει σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κορινθιακοῦ ρυθμοῦ. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότατον εὕρημα τοῦ ἔτους 1885 εἶνε μεγάλη ἐκ 36 στίχων ἀποτελουμένη και ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς μεταξύ τῆς Ε' και Δ' ἑκατονταετηρίδος χαραχθεῖσα δωρικὴ ἐπιγραφή, ἐν ἣ εἶνε ἀναγεγραμμένα τὰ ἔξοδα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ και τοῦ διὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην χρησιμεύσαντος ἐργαστηρίου. Ἡ οἰκοδομὴ ἐγένετο δι' ἐργολάβων, οὐχὶ ἐγχωρίων ἀλλὰ ξένων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, και μάλιστα κορινθίων και ἀργείων, εἰς οὓς παρεχωρήθη τμηματικῶς και κατὰ μειοδοσίαν. Καὶ οἱ μὲν ἀνελάμβανον τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἐργασιῶν, οἱ δὲ παρεῖχον τὸ ὑλικόν, οἱ δὲ μετέφερον αὐτὸ εἰς τὸ ἱερόν. Ἡ ὄλη δὲ ἐργασία ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἑνὸς ἀρχιτέκτονος, ὅστις εἰργάζετο οὐχὶ ἐργολαβικῶς, ἀλλ' ἐπὶ ἐνιαυσίῳ μισθῷ δραχμῶν 353, αἰτινες ἀντιστοιχοῦσι πρὸς δραχμὴν τῆς ἡμέρας. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εἶνε σπουδαία διὰ τε τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς και διὰ τὴν ὑπὸ οἰκονομικὴν ἐποψὴν γνῶσιν τοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, διότι, ἀνακαλυφθέντος ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς και τοῦ ναοῦ Ἀσκληπιοῦ, δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν κατὰ τὸ μᾶλλον και ἤττον ἐντελεῖ ἔννοιαν τῶν γενομένων δαπανῶν, νὰ γνωρίσωμεν δηλ. ἀκριβῶς τί ἔδαπανήθη π. χ. διὰ τὸ ὑλικόν τῶν καθέκαστα αὐτοῦ μερῶν, διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ σηκοῦ, τοῦ περιστυλίου, τῶν θυρῶν, διὰ τὰ σιδηρικά, τὴν ξυλείαν κτλ. Καὶ λέξεις δὲ ἀπαντῶσιν ἐν αὐτῇ πρωτοφανεῖς και, ὅπερ σπουδαιότατον, και αὐτὰ τὰ τοὺς ἀριθμοὺς δηλοῦντα στοιχεῖα εἶνε πρωτοφανῆ, διάφορα οὐ μόνον τοῦ ἀττικοῦ συστήματος ἀλλὰ και τοῦ ἐκ Κερκύρας και

ἐκ Τροιζήνος γνωστοῦ. Ἐν τέλει δὲ εἰρήσθω, περιεργείας ἔνεκα, ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀπαντῶσι ὑπὲρ τὰ 300 ὀνόματα ἐργολάβων καὶ ἐγγυητῶν.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Ἐκτη ἀνασκαφῇ ὀλιγοήμερος ἐγένετο ἐν τῇ Λακωνικῇ, δυτικῶς τῆς πάλαι μὲν Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς νῦν δὲ Μονεμβασίας καὶ δὴ ἐν τῷ δήμῳ Ἀσωποῦ παρὰ τὸ χωρίον Φοινίκι ἐν θέσει Χασάναγα Λάκα καλουμένη, ἔνθα πρὸ καιροῦ εἶχαν εὑρεθῆ πολλὰ χαλκᾶ μικρὰ εἰδῶλια καὶ σκεύη, μάλιστα δὲ χαλκαῖ ταινίαι, ἔχουσαι ἐπιγραφὰς «ἱερέων καὶ πυρφόρων Ἀπόλλωνος Ὑπερτελεάτα», καὶ διὰ τοῦτο ἐλπίς ὑπῆρχεν, ὅτι θὰ ὑπελάμβανεν ἴσως ἐκεῖ ἐν τῶν παρὰ τῷ περιγηγητῇ Πausanίᾳ μνημονευμένων κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ἱερῶν (βιβλ. Γ, κεφ. 22, § 9-13). Ὅθεν γενομένης συμφωνίας μετὰ τοῦ ἔχοντος ὡς ἰδιοκτησίαν του τὴν θέσιν ἐκείνην περὶ διανομῆς ἐξ ἴσου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἐταιρίας τῶν ὅσα ἤθελον τυχὸν εὑρεθῆ ἀρχαῖα δι' ἀνασκαφῆς γινομένης δαπάνη τῆς Ἐταιρίας, ἀνετέθη παρὰ τοῦ Συμβουλίου ἢ ἐπιστασίας τοῦ ἔργου εἰς τὸν διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας Θεμιστοκλῆ Σοφοῦλην, ὅστις ἀνεδέχθη αὐτὸ προθύμως, ἀπῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ἐκεῖσε τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν, καὶ ἐπανελθὼν ἐπέδωκεν εἰς τὸ προεδρεῖον τῆς Ἐταιρίας τὴν ἐξῆς ἔκθεσιν·

Κύριε Πρόεδρε,

Περὶ τῆς ἐν Φοινίκι σκαφῆς, ἐξ ἧς δυστυχῶς οὐδὲν κατωρθώθη, ὀλίγαι μόνον λέξεις θὰ ἀρκέσωσιν.

Δύο σκάψαντες τάφρους τὴν ἑτέραν κάθετον ἐπὶ τῆς ἑτέρας ἐν τῷ χωρίῳ, ἔνθα καὶ τὰ εὐρήματα, ἄτινα ἀφορμὴν εἰς τὴν σκαφὴν ταύτην παρέσχον, ἀνεκαλύφθησαν, οὐδὲν ἄλλο οἰκοδομήματος λειψανον εὔρομεν ἢ ἔχνην ἐπιστρώσεώς τινος ἐκ πλακῶν τετραγώνων ἀνομοίων ὁμως τὸ μέγεθος. Ὅτι ἡ ἐπίστρωσις αὕτη

(1) Ἴδε περὶ τούτων τῶν λίαν ἀξιοπεριέργων ταινιῶν τρία ἄρθρα ἐν Ἐφ. Ἀρχ. ἔτους 1884, σελ. 79 καὶ ἐξῆς, σελ. 197 καὶ ἐξῆς, ἔτι ἔτους 1885, σελ. 58-61.

δὲν εἶνε ἀρχαίου οἰκοδομήματος, φανερόν γίνεται ὄχι μόνον ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τῆς συναρμογῆς τῶν πλακῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου μάλιστα ὅτι δωρικὸν κιονόκρανον καὶ τεμάχιον ἐπιγραφῆς μεταγενεστέρων χρόνων συνεκτισμένα μεταξύ τῶν πλακῶν ὑπῆρχον· τὸ κάτωθεν δὲ τῆς ἐπιστρώσεως ταύτης στρώμα γῆς ἦτο ἄθικτον. Εὐρέθησαν δὲ πλὴν τούτων καὶ τεμάχια κιονίσκων ἀρραβδῶτων, ἰδιόρρυθμοὶ τινες ἄλλοι κιονίσκοι ὡς βάσεις χρησιμεύοντες καὶ οὗτοι μεταγενεστέρων χρόνων ὧν εἰς ἔχει καὶ ἐπιγραφὴν τινα (νῦν ἐν τῷ μουσ. ἀρχ. ἔταιρ.), τεμάχια τῶν γνωστῶν ἐνεπιγράφων ταινιῶν χαλκῶν, ἀγαλμάτιόν τι χαλκοῦν ἀνδρικής μορφῆς ἀρχαϊκῆς ἐργασίας, οὔτινος τὸ ἄνωθεν μόνον μέρος σώζεται, καὶ ἄλλα μικρὰ ἔργα μετενεχθέντα εἰς τὸ μουσεῖον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας καὶ τὰ ὅποια παραλείπω νὰ καταλέξω ἐνταῦθα. Νομίζω ὅτι ὁ τοῦ Ὑπερτελεάτου ναὸς δὲν ἦτο ἐν τῷ ὑποδειχθέντι τούτῳ πρὸς σκαφὴν χωρίῳ, ἀλλ' ἐν τοῖς πέριξ ἴσως. Θὰ ἦτο ἄλλως παράδοξον ὅτι οὐδὲν ἀρχιτεκτονικὸν τοῦ ναοῦ τούτου, ὅστις ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἤκμασε, σημεῖον ἐσώθη, ἐν ᾧ πλῆθος ταινιῶν μετ' ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων χαλκῶν ἔργων μικρῶν ἐπιπολῆς σχεδὸν τῆς γῆς εὐρέθησαν· ἴσως δὲ καὶ ταῦτα δὲν ἔκειντο ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἀλλ' εἶναι μᾶλλον ἐκ τῶν πέριξ συνειλεγμένα. Εἰκάζω δὲ τοῦτο ἐκ τῶνδε τῶν τεκμηρίων ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἔργων τούτων ἀρχαϊκῶν τε καὶ μεταγενεστέρων χρόνων ὁμοῦ εὐρέθησαν μεταξύ τῶν τοίχων πενιχροῦ τινος νεωτέρου οἰκοδομήματος καὶ ὅτι *κάτωθεν τῶν εὐρημάτων τούτων ὑπῆρχον ὕλη πολλή καὶ κέραμοι τῶν καθ' ἡμᾶς σχεδὸν χρόνων ἐκ τοῦ αὐτοῦ πιθαρώς οἰκοδομήματος.*

Τῆ 21 Ἰανουαρίου 1886.

Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Εἰς ταῦτα ἡμεῖς προσθέτομεν, ὅτι δὲν δύναται ἀκόμη νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποπερατωθεῖσα ἡ τοῦ τόπου ἐκείνου ἔρευνα, καὶ ὅτι πάντα τὰ ἐκεῖ εὐρεθέντα, οὐχὶ μόνον τὰ ἡμίση, κομισθέντα ἐνταῦθα περιῆλθον εἰς κτῆσιν τῆς Ἐταιρείας (1), ἀποζημιωθέντος

(1) Εἶναι δὲ ταῦτα χαλκᾶ 193, σιδηρᾶ 2, μολύβδινα 6, ὑάλινα 3, ὀστῆνιν 1, κέραμα 19, λίθινα 9, τὸ ὅλον κομμάτια 243.

δι' εὐλόγου ποσοῦ χρημάτων τοῦ ἰδιοκτῆτος τοῦ ἀνασκαφέντος τόπου. Ἐδαπανήθησαν δὲ εἰς τὸ ἔργον δρ. 576,20.

Περὶ μιᾶς δὲ ἀνασκαφῆς τάφων ἐν Ἐρετρίᾳ ἐπὶ δημοσίων γαιῶν, ἣν ἀπεφάσισε νὰ ποιήσῃ τὸ Συμβούλιον τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον, καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῆς ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἔφορον Χρ. Τσοῦνταν, δὲν κρίνομεν ἔγκαιρον νὰ διαλάβωμεν, ἐπειδὴ μάλιστα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἤρχισαν ἐκεῖ αἱ ἐργασίαι.

Ἐπισκευήν τινα ἀρχαίου μνημείου ἐφέτος δὲν ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν τελεσθεῖσαν. Μόνον ἐν τῷ ἐν Ἄρωπῳ κτισθέντι διὰ τὰ ἀρχαῖα οἰκήματι ἐγένοντό τινες μικραὶ ἐπισκευαὶ καὶ ἐργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῷ ἐνταῦθα ἀυλογύρω τῆς λεγομένης περιοχῆς τῶν γιγάντων.

Ἀγοραὶ ἀρχαίων ἔργων τέχνης καὶ ἐπιγραφῶν πρὸς πλουτισμὸν τῶν τῆς Ἐταιρίας συλλογῶν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου πολλαὶ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐν ὧν δραχμῶν 24,123,70. Τὸ ποσὸν τοῦτο δοθὲν εἰς διαφόρους ἀρχαιοπράτας ἐξ Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὄντας ἐν συνόλῳ 18 τὸν ἀριθμὸν, μαρτυρεῖ, νομιζομεν, ἰκανῶς κατὰ τῆς διαβολῆς, ἣν τινες ἔχοντες συμφέρον αὐτοὶ ν' ἀγοράζωσι τὰ ἀρχαῖα πρὸς μεταπώλησιν, διασπείρουσιν ἀπὸ ἐτῶν κατὰ τῆς Ἐταιρίας, ὅτι δῆθεν αὕτη γλισχρευομένη δὲν δίδει τὰς δικαίας τιμὰς καὶ οὕτω ἐξάγονται τοῦ κράτους τὰ καλὰ. Καὶ πρὸ ἐτῶν πολλῶν τὸ Συμβούλιον ἀπέκρουσε ταῦτα καὶ νῦν ἐπαναλαμβάνει πρὸς τοὺς καὶ μικρὰν σώζοντας ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα κατόχους ἀρχαιοτήτων ἡμετέρους ὁμογενεῖς, τοὺς μὴ εὐπόρους καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ δυναμένους νὰ τὰς χαρίζωσιν εἰς τὰς δημοσίας συλλογὰς, ὅτι ἡ Ἐταιρία ἡμῶν προσφέρει καλὰς τιμὰς, ἐνίοτε καὶ μείζονας τῶν προσφερομένων παρὰ τῶν ἐγγυρῶν ἀρχαιοκαπήλων καὶ τῶν ξένων περιηγητῶν, μόνον καὶ μόνον ἵνα μὲνωσιν ἐν τῷ τόπῳ αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαιότητες καὶ μὴ κατηγορῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολίται· Ἕλληνες ὅτι ἐκ τῶν ναυαγίων τῆς πατρίδος των ζῶσι.

Τὰ ἀγορασθέντα κατὰ τὸ διανυθὲν ἔτος εἶναι ποικίλα, βεβαίως δὲ ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι καὶ πρωτοφανῆ τινα καὶ διδακτικὰ ἢ ἄλλως καλὰ, περὶ ὧν ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα. Θέλουσι γνωσθῆ καὶ ἐκτιμηθῆ δεόντως, ὅταν δημοσιευθῶσι διὰ τοῦ τύπου, τοῦθ' ὅπερ καὶ γίνεται ἐκ διαλειμμάτων παρ' ἡμεδαπῶν τε καὶ ἀλλοδαπῶν ἀρχαιολόγων.

Ἀναφέρομεν δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι ἐφέτος συνεσωματώθησαν ὀριστικῶς ταῖς τῆς Ἑταιρίας κτήμασι καὶ ἐκεῖνα τὰ πολλὰ ἀρχαῖα, ἃ πέρυσιν εἶχομεν ἀγοράσῃ ἀντὶ 22 χιλιάδων δραχμῶν παρὰ τοῦ πωλήσαντος αὐτὰ μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξωνήσεως ἐντὸς ἔτους. Τὸ ἔτος παρῆλθε, καὶ τοῦ πωλητοῦ μὴ ἐπιζητήσαντος τὴν ἐξώνησιν, ἐγένετο ἡ συσσωμάτωσις.

Δωρεαὶ δὲ ἀρχαίων εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐγένοντο τὸ ἔτος τοῦτο, πλὴν τινων ἄλλων, ἄξιαι μνείας μάλιστα αἱ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰωάννου Δημητρίου, τοῦ φιλογενοῦς ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις ἀφ' οὗτου τῷ 1881 ἔκαμεν ἀρχὴν πέμψας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τὴν πολῦτιμον αὐτοῦ Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων συλλογὴν, ἣν ἡ Ἑταιρία παρὰ τῆς Κυβερνήσεως παραλαβοῦσα διευθέτησεν ἐν τῷ Μετσοβείῳ, οὐδὲν ἔτος διέλιπε συμπληρῶν αὐτὴν δι' ἀλλεπαλλήλων ἀποστολῶν, δι' ὃ καὶ καθ' ἐκάστην λογοδοσίαν τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας παραπέμπει τὸ ὄνομά του εἰς τὴν κοινὴν εὐλογίαν ἀγγέλλον τὰς δωρεάς του, τοῦθ' ὅπερ καὶ σήμερον ποιοῦμεν ἀσμένως ἀνακοινοῦντες, ὅτι τετράκις κατὰ τὸ διανυθὲν ἔτος παρελάβομεν ἀρχαῖα παρὰ τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου σταλέντα καὶ πάντα μεγάλης ἀξίας, τὴν ὁποίαν μὴ δυνάμενοι τὴν ὥραν ταύτην διὰ λόγου εἰδικωτέρου νὰ δηλώσωμεν εἰς τοὺς ἑταίρους, παρακαλοῦμεν αὐτοὺς νὰ θεωρήσωσιν ἰδίοις αὐτῶν ὄμμασι τὰ σταλέντα φοιτῶντες εἰς τὴν ἐπάνωμον τοῦ δωρητοῦ αἵθουσαν, ἥτις κοσμεῖται νῦν καὶ διὰ τῆς μαρμαρίνης του προτομῆς, ἣν εἶχομεν κατασκευάσῃ πέρυσιν, ἰδρῦσαμεν δὲ πρὸ μηνῶν τινων.

Ἡ εὐθέτησις τῶν διαφόρων ἀρχαίων τῆς Ἑταιρίας, ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Μετσοβείου ἐγένετο δι' ὅλου τοῦ ἔτους παρὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ Μουσείου τῆς Ἑταιρίας Ἀθανασίου Σ. Κουμανοῦδη. Ἐν ταῖς δυοῖς δὲ δωματίοις ταῖς παρακειμένους ταῖς αἰ-

θούσαις τῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ τῶν ἀγγείων ἢ τελεία εὐθέτησις δὲν συνετελέσθη εἰσέτι, διότι ὁ ἐπιμελητής, ὅστις καὶ τὰ πολυειδῆ ἔργα τοῦ γραφείου ἡμῶν διεξάγει, ἀπησχολήθη τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὲρ τὸ σύνηθες ὡς ἐκ τῶν ἐκτάκτως τῶ ὄντι εἰσρευσάντων πολλῶν ἀρχαίων. Οὐ μόνον τὰ παρὰ διαφορῶν ἰδιωτῶν ἀγορασθέντα καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν προερχόμενα καθ' ἑκάστην καὶ τὰ ἐξ Ἀλεξανδρείας πολλά, ὡς εἶπα, ὄντα καὶ ποικίλα, ἀπήτουν ἐργασίαν συνεχῆ, ἀλλὰ καὶ συλλογαὶ δύο ὄλαι ἐπλήθον νέαι, ὧν ἡ παραλαβὴ καὶ διαλογή ἀπαραίτητος ἦτο. Ἐπρεπε πάντως ἐκείνη ἢ ἀντὶ 22 χιλ. δραχμῶν ἀγορασθεῖσα πέρυσι συλλογὴ νὰ ἐξαχθῆ ἐκ τῶν δέκα κιβωτίων εἰς ἃ περιείχετο καὶ νὰ γίνῃ ἡ διαλογή τῆς καὶ κατὰτάξις εἰς τὰς προσηκούσας τῶν διαφορῶν αἰθουσῶν θήκας. Δευτέρα δ' ἄλλη ὁμοίως πολυπληθῆς συλλογὴ ἐστάλη εἰς τὴν Ἐταιρίαν τὸν παρελθόντα Αὐγούστον καὶ παρεδόθη ἡμῖν διὰ πρωτοκόλλου παρὰ τοῦ Ἰπουργείου τῆς παιδείας, ἵνα ἐκτεθῆ ἐν ταῖς αἰθούσαις καὶ τοῖς δωματίοις τοῦ Μετσοβείου, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε κατάλληλος δι' αὐτὴν τόπος ἐν τῶ καταστήματι τοῦ Ἰπουργείου.

Ἀναμνήσθητε δέ, ὅτι καὶ ἄλλα πολλά τῆς Ἐταιρίας ἀρχαῖα, μὲν μάλιστα καὶ ὄντως ἄξια θέας καὶ σπουδῆς, κατακειμένα ἔτι ἐν ταῖς ὑπογείοις τοῦ Βαρθακείου, χρῆζουσι τῆς ἐκαστοτε ἐπιμελείας τοῦ ἐπιμελητοῦ μέχρις οὐ εἰσαχθῶσί ποτε εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον, καὶ θέλετε ἔχῃ σχεδὸν πάντας τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐκεῖνα ἅ πάντες ποθοῦμεν δὲν συντελοῦνται ταχέως.

Εἰς τὰ διάφορα Μουσειακὰ ἔργα (οἷον κατασκευὴν θηκῶν, βάθρων, ἐπίπλων ἄλλων, στολῶν διὰ τοὺς φύλακας, συγχολλήσεως ἀρχαίων κτλ. ἔτι δὲ καὶ εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ, ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ ἔτος δρ. 10,473.

Ὁ αὐτὸς ἐπιμελητής κατέγραψεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὸν ἐν ἰδίοις βιβλίοις χειρόγραφον κρατούμενον κατάλογον τὰ εἰσρέοντα πάντοθεν ἀρχαῖα. Ἐφθάσαμεν ἐν αὐτῶ τὸν γενικὸν ἀριθμὸν 16,686 (1). Πέρυσιν ὁ ἀριθμὸς ἦτο 14,718.

(1) Σύγκριται ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐκ τῶν ἐξῆς καθ' ὕλην εἰδικῶν ἀριθμῶν: Λιθίων 4185, χαλκῶν 1114 (ἐξ ὧν 110 σταθμά), σιδηρῶν 59, μολυβδίνων 2493 (ἐξ ὧν 1309 σύμβολα καὶ 410 σταθμά), ἀργυρῶν 62, χρυσῶν 249, ὀστεινῶν 114,

Ἦνοίγετο τὸ Μουσεῖον διὰ τε τοὺς ἑταίρους καὶ δι' ἅπαν τὸ κοινὸν καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν μεγάλων ἑορτῶν.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἑταιρίας ηὔξήθη κατὰ τὸ ἔτος ἐξ ἀγορῶν, ἐξ ἀνταλλαγῆς πρὸς τὰ δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκ δωρεῶν. Ἠγοράσθησαν μὲν 61 τόμοι καὶ φυλλάδια ἀντὶ δρ.

βαλίνων 272, διαφόρων ὑλῶν 305, πηλίνων ἀγγείων 3465, πηλίνων μορφῶν 1863, πηλ. μητρῶν ἢ τύπων 190, πηλ. λύχων 582, πηλ. σκευῶν 280, πηλ. θραυσμάτων 310, πηλ. πυραμιδοειδῶν καὶ κωνοειδῶν 102, πηλ. ἀρτοειδῶν καὶ φακοειδῶν 28, πηλ. βλαβῶν ἀμφορέων ἐνεπιγράφων 4. — Ἰστέον δέ, ὅτι αἱ λαβαὶ ἀμφορέων αἱ ἐνεπιγραφοὶ (ἐκ Ῥόδου, Θάσου, Πάρου, Κνίδου, Κολοφώνος καὶ ἄλλων τόπων), συμποσοῦνται νῦν ὑπὲρ τὰς 10 χιλιάδας, κατατεθειμέναι οὔσαι ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Βαρβακείου, ἐξ ὧν μέγα μέρος ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ A. Dumont ἐν τῷ βιβλίῳ *Inscriptions céramiques de Grèce*, Paris, 1871.

Νομίσματα δὲ ὑπάρχουσι τὰ ἑξῆς·

Χρυσᾶ

Ἑλληνικὸν (ἐξ ἡλέκτρου)	1
Ῥωμαϊκὰ (ὧν τὸ ἓν νομισματοσήμεον)	3
Βυζαντινὰ	251
Βενετικὰ	5
Κουρκὸν καὶ Περσικὸν καὶ Ἰνδικὸν (μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων)	15
	<hr/> 275

Ἀργυρᾶ

Ἑλληνικὰ	587
Ῥωμαϊκὰ (.	247
Παρθικῶν βασιλείων	167
Βυζαντινὰ καὶ ἄλλων διαφόρων χωρῶν (μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων)	180
	<hr/> 1181

Ἐκ κράματος potin

Numi Alexandrini.	509
---------------------------	-----

Κίθδηλα νεώτερα

Ἀργυρᾶ.	12
Χαλκᾶ	12

Ἄλλα δὲ χαλκᾶ ἔτι ὑπάρχουσι διαφόρων ἔθνῶν καὶ ἐποχῶν ἀκατάτακτα ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας, ὧν τὰ πλείεστα ἐντελῶς ἄχρηστα, ὡς ἐφαρμμένα.

Ἐτι σημειοῦμεν, ὅτι τῶν πηλίνων τῆς Ἑταιρίας ἀγγείων ὑπάρχει Γαλλιστὶ ἐκδεδομένος κατάλογος ὑπὸ M. Collignon, τυπωθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1878, τῶν δὲ πηλίνων μορφῶν ὡσαύτως Γαλλιστὶ ὑπὸ J. Martha, ἐν Παρισίοις, 1880. Ἐν δὲ τῷ βιβλίῳ τοῦ L. von Sybel τῷ ἐπιγραφομένῳ *Katalog der Sculpturen zu Athen*, Marburg, 1881 καὶ τὰ τῆς Ἑταιρίας λίθινα γλυπτὰ ὅσα ἕως τότε εἶχε, περιεγράφησαν σχεδὸν πάντα. Ἀναφέρομεν καὶ τὸν ἐξῆς ἐπίτομον κατάλογον τῶν Ἀθηνῆσι Μουσείων *Die Museen Athens von Arthur Milchhöfer*, Athen, K. Wilberg, 1881.

1697,60, ἐν οἷς καὶ τὰ δετικά. Ἐδωρήθησαν δὲ τῇ Ἑταιρίᾳ ἢ κατ' ἀνταλλαγὴν ἦλθαν 72 τόμοι καὶ φυλλάδια. Προέχουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ ὑπὸ Ἑταιριῶν καὶ Κυβερνήσεων ξένων ὡς καὶ τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως πεμφθέντα. Πίναξ αὐτῶν ὡς καὶ τῶν ἀγορασθέντων θέλει προσαρτηθῆ ταύτῃ τῇ ἐκθέσει. Ἔστω δὲ γνωστόν, ὅτι πάντων τῶν βιβλίων τῆς Ἑταιρίας ὑπάρχει κατάλογος ἐν δελτίοις.

Ἡ δὲ ἔκδοσις ἐντύπου καταλόγου τῶν ἐν τῷ Μετσοβείῳ ἀρχαίων πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ λέγομεν ὅτι δὲν κατωρθώθη ἕως τῶρα διὰ τοὺς αὐτοὺς ἀκριβῶς λόγους, δι' οὓς οὐδὲ ἡ ἐν τοῖς δυοῖν δωματίοις διευθέτησις τῶν ἀρχαίων, περὶ ἧς ἐλέγομεν πρὸ μικροῦ, καὶ ἃς ἔχωμεν ἀκόμη ὑπομονήν, ἕως οὐ τὸ μεθ' ἡμᾶς Συμβούλιον ἐξεύρη τινὰ τρόπον διευκολύνσεως τοῦ πράγματος.

Περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος τῆς Ἑταιρίας ἔχομεν νὰ εἴπωμεν τοῦτο, ὅτι παραιτησαμένου τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς τοῦ Κυρ. Μυλωνᾶ, ἀνετέθη τὸ ἔργον εἰς τὸν ἐπιμελητὴν τοῦ Μουσείου τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐξηκολούθησεν ἡ ἐφημερίς ἐκδιδομένη καὶ τοῦτο τὸ ἔτος τακτικῶς. Ἡ δὲ ἐπιτροπὴ ἡ ἐφορῶσα τὰ τῆς ἐκδόσεως συνίστατο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Ε. Καστόρχη, Γ. Νικολαΐδου καὶ ἰμοῦ.

Ταῦτα μὲν οὕτω. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ βασιλείου, πλὴν τῶν εἰρημένων ἀνασκαφῶν, ἐμισθοῦντο ἔτι ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τακτικῶς καὶ φύλακες ἀρχαιοτήτων καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐν Χαϊρωνείᾳ, Θεσπιαῖς, Τανάγρα, Ἐπιδαύρῳ τῇ Ἀργολικῇ, Μυκῆναις καὶ Νεμέᾳ, ὅπου δηλαδὴ ἐπίσημα εὐρίσκονται ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ συλλογαὶ καταρτισθεῖσαι παρὰ τῆς Ἑταιρίας. Ἔτι δὲ ἐδίδοντο καὶ ὁδοιπορικὰ καὶ ἐπιδόματα μισθῶν τὰ συνήθη εἰς τοὺς ἐφόρους τοὺς ἐκπεμπομένους εἰς διαφόρους ἀρχαιολογικὰς τῆς Ἑταιρίας ὑπηρεσίας. Εἰς ταῦτα ἔδαπανήθησαν ἐν τῷ ἔτει δρ. 5059,50. Δὲν ἤθελε δὲ φειδωλευθῆ τὸ Συμβούλιον καὶ πλείοτερα τούτων νὰ δαπανήσῃ ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχαιοτήτων, αἵτινες εἶναι πολλαὶ καὶ εἰς ἄλλα ἔτι παρὰ τὰ προειρημένα μέρη, δεόμεναι καὶ ἄξια οὖσαι ἐπιμελείας, ἂν μόνον ὑπῆρχε τὸ κατάλληλον προσωπικόν, εἰς ὃ νὰ ἀναθέσῃ ἡ Ἑταιρία τὴν ἐπιμέλειαν ἔργων. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι

πάνυ δυσεύρετον, και πρέπει τις νά τὸ πλάσῃ, προνοῶν ἅμα και ὑπὲρ τοῦ νά καταστῆ ἐπαγωγὸς ἢ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία εἰς μεμορφωμένους ἐπιστημονικῶς νέους. Πέρυσιν ἐν τῇ λογοδοσίᾳ εἶπομεν διὰ πλειόνων τὰ περὶ τοῦ δυσχρηστήματος τούτου και ὅσας εἰς αὐτὸ ἀναφερομένας σκέψεις ὑπέβαλε τότε τὸ Συμβούλιον εἰς τὴν Κυβέρνησιν, σήμερον δὲ ἀναφέροντες εὐχαρίστως τὸ ὅτι πρὸ ἐξαμηνίας εἰς ἔτι ἔφορος ἀρχαιοτήτων διωρίσθη ἐπὶ τῇ συστάσει τῆς Ἑταιρίας, ὁ Β. Λεονάρδος, δὲν κρίνομεν ὅμως ἀποσιωπητέον, ὅτι και πάλιν τὸ πλεῖστον τοῦ βασιλείου μένει ἀνεφόρευτον.

Ἄλλας δὲ τινὰς ἡμῶν προτάσεις και αἰτήσεις, ἅς ἐποιήσαμεν πρὸς τὸ Ἵπουργεῖον τῆς παιδείας κατ' ἐπανάληψιν ἀπὸ πλειόνων ἐτῶν, (και ἦσαν αὗται: ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς λατομίας ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ἐπιφανέσιν ὑψώμασιν τοῖς ἀρχαιοτέν λελαξευμένοις, ἡ ἐξοίκισις τῶν Ἀναφιωτῶν ἀπὸ τῶν πρὸς ταῖς βορειεῖας πέτραις τῆς Ἀκροπόλεως κλιτύων, ἡ μεταβολὴ ἐνὸς ἀρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου, τοῦ κατὰ τῶν παραβαινόντων τὸν ἀρχαιολογικὸν νόμον, τὸ μὴ ἐκδίδειν ἀδείας ἀνασκαφῶν εἰς ἰδιώτας, ἅτε σπανίζοντος τοῦ καταλλήλου εἰς ἐπιστάσιν προσωπικοῦ) ταύτας λέγομεν, τὰς αἰτήσεις δὲν ἠτύχησαμεν ἀκόμη νά ἴδωμεν ἐκπληρουμένας, ἐνῶ, ὡς ἡμεῖς φρονοῦμεν, αὗται οὔτε δαπάνας ἀπήρουν οὔτε ἄλλας δυσνικήτους παρεῖχον δυσκολίας, μόνον δέ, μετὰ διέγνωσιν τοῦ ὀρθοῦ αὐτῶν και τοῦ δικαίου, ἀπόφασις ἐχρειάζετο παρὰ τῶν ἀρχῶν σταθερὰ πρὸς ἐκτέλεσιν, ἄνευ ἀποσκοπῆς εἰς τὸ τίς ἢ τίνες τῶν πολιτῶν ἀτομικῶς ἤθελον τυχὸν δυσαρεστηθῆ ἀπέναντι τῆς κοινῆς ὠφελείας. Ἐλπίζομεν δέ, ὅτι και τῆς τοιαύτης ἐνεργείας θέλει ἔλθῃ ὁ καιρὸς.

Σχεδὸν δὲν μένει ἄλλο νά εἴπωμεν, εἰμὴ ὅτι και κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ἐξηκολούθησε γινομένη ἡ ἄτοκος προκαταβολὴ χρημάτων τῆς Ἑταιρίας ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου διὰ δαπάνας τοῦ κράτους ἀρχαιολογικὰς μὴ προβλεφθείσας ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ. Τὰς περὶ τούτων τῶν προκαταβολῶν λεπτομερείας θέλετε ἀκούσῃ παρὰ τοῦ ταμίου.

Διὰ τούτων τελειόνομεν τὴν ἐφετεινὴν λογοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου· ἡ δὲ κρίσις παρὰ τοῖς ἐταίροις.

Μετὰ ταῦτα παρελθὼν ὁ ταμίας τῆς Ἑταιρίας Π. Ἐμ. Γιαννόπουλος ἀνέπτυξε προφορικῶς κατ' ἄρθρον τὸν ἐντύπως ὑποβληθέντα εἰς τὴν συνέλευσιν ἰσολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, καὶ τὴν συνυποβληθεῖσαν κατάστασιν τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας μετὰ τῶν ἀπολογισμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 μέχρι τοῦ 1885, ὡς ἔπονται ἐνταῦθα.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ					
ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ					
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ. Τακτικά	Δρ	4,858	30		
» "Εκτακτοι	»	910	—	5,768	30
ΤΟΚΟΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ. Έκ χρεωγράφων και καταθέσεων	»	21,584	27		
ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ. Έκ μετοχών Έθνικης Τραπεζής . . . . . (α)	»	6,675	—	28,259	27
ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Έξαργύρωσις κληρωθεισών όμολογιών	»			10,657	—
ΜΟΥΣΕΙΑ. Έξ εισιτηρίων εις αυτά	»			4,695	—
ΛΑΧΕΙΟΝ. Περίοδος (β)	»	92,818	40		
» " 5	»	200	—		
» " 1	»	7,306	10	100,324	50
ΔΙΑΦΟΡΑ . . . . . (β)	»			2,594	85
ΕΝΟΙΚΙΑ	»			349	95
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ	»			4,821	80
				<u>151,470</u>	<u>67</u>
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ					
ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ	»	71,000	—		
ΑΠΟΔΗΨΙΣ. Προκαταβολών λογαριασμού Δημοσίου	»	7,000	—		
» " " " Έταιρίας	»	4,100	—		
» " " " έντόκων καταθέσεων	»	7,482	62		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Δάνειον	»	100,000	—		
ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ΤΑΜΕΙΟΥ. Τήν 31 Δεκεμβρίου 1884	»	2,043	97	191,626	59
(α) "Ητοι τών 15 μετοχών τής Έταιρίας και					
» 10 " " εκ του κληροδοτήματος Ρώμα.					
				<u>25</u>	
(β) Υπερτίμησις χρυσών νομισμάτων . . . . . Δρ.		247.—			
Πώλησις φολλαδ. πρακτικ. καταλόγων κλπ.		» 207.80			
Δωρεά αμοιβής συγγραφέων εις αρχαιολογι-					
κήν έφημερίδα		» 106 05			
Πώλησις πετρών εκ τής ανασκαπτημ. αγοράς		» 2,034.—			
		<u>2,594.85</u>			
	Όλον εισπράξεων. . . . . Δρ			<u>343,097</u>	<u>26</u>

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1885.

Π Λ Η Ρ Ω Μ Α Ι

ΚΥΡΙΑ ΕΞΟΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ.	Προσωπικόν . . . . . Δρ.	4,200	—		
»	Γραφική ὕλη· χάρτης, τυπωτικὰ, ταχυδρομικά κλπ. . . . . »	2,350	60		
»	Βιβλιοθήκη, ἀγορά βιβλίων καὶ δετικά . . . . . »	1,697	60	8,248	20
ΜΟΥΣΕΙΑ.	Προσωπικόν κλπ. . . . . »	6,606	60		
»	Ἀργαιοθήκαι, συγκολλήσεις καὶ ἀπεικονίσεις ἀρχαίων . . . . . »	3,866	40		
»	Ἀγορά ἀρχαίων . . . . . »	24,123	70	34,596	70
ΑΡΧΑΙΑ.	Ἐπισκευαὶ καὶ ἀναστηλώσεις μνημείων . . . . . »				25
ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ	Ἐλευσίνας. . . . . »	11,583	65		
»	Ἐπιδαύρου. . . . . »	2,846	95		
»	Ἀμφιαρείου . . . . . »	299	20		
»	Φοινικίου ἐν Ἐπιδαύρῳ Λιμηρῶ . . . . . »	576	20		
»	Ἐν Ἀθήναις Ἀκροπόλεως . . . . . »	833	40		
»	» Ἀγορᾶς πυροπληθείσης . . . . . »	21,265	10		
»	Ἐν Πειραιεὶ. Θεάτρον καὶ Νεωσσίκων . . . . . »	2,969	90	40,374	40
ΕΠΑΡΧ. ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ.	Ἐπιμίθιον ἐφόρων, μισθοὶ φυλάκων ἐπαρχιακῶν Μουσείων καὶ μνημείων . . . . . »			5,694	50
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ.	. . . . . »			11,206	05
ΑΚΙΝΗΤΑ.	Ἀγορά τοιούτων εἰς Ἐλευσίνα . . . . . »			550	—
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.	Συμπλήρωσις ἀξίας 3 μετοχῶν τῆς . . . . . »			8,253	—
ΛΑΧΕΙΟΝ.	Περίοδος Γ'. . . . . »	5,126	20		
»	» Θ'. . . . . »	40,096	37		
»	» Π'. . . . . »	313	11		
»	» Ε'. . . . . »	692	—	46,227	58
ΤΟΚΟΙ.	. . . . . »			5,977	58
ΔΙΑΦΟΡΑ.	. . . . . »			333	75
				161,486	76
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ					
ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ.	. . . . . »	124,047	42		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.	. . . . . »	34,459	90		
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ.	Λογαριασμῶ Δημοσίων. . . . . »	16,082	15		
»	» Ἐταιρίας. . . . . »	2,800	—	177,389	47
ΥΠΟΔΟΠΗΝ ΤΑΜΕΙΟΥ.	Μεταφερόμενον εἰς διαχείρισιν τοῦ 1886. . . . . »			338,876	23
	Ὅλον δαπανῶν. . . . Δρ.			4,221	03
				343,097	26

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΧ.

ΜΕΡΙΔΕΣ	Υπόλοιπα 31 Δεκεμ. 1884		Πράξεις κατά τὸ 1885	
	Χρέωσις	Πίστωσις	Χρέωσις	Πίστωσις
ΑΚΙΝΗΤΑ. Οικόπεδα καὶ οἰκίαι ἐν Ἀθήναις, Κη- φισία καὶ Ἐλευσίνι	24,761	33	550	—
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. 15 μετοχαὶ αὐτῆς	51,000	10	8,253	—
» » Κατάθεσις ἔντοκος	8,983	04		7,482 62
ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Δωρεὰ Ἐπιτροπῆς Φιλαν- θρίων . . . . Δρ. 180,000.92 Ἐξ ἀγορᾶς. » 85,166.—	265,166	92		0) 10,657 —
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Λογαριασμῶ Δημοσίου	86,593	42	16,082	15 7,000 —
» » Ἑταιρίας.	2,600	—	2,800	— 4,100 —
ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ		53,047	42	124,047 42 71,000 —
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ			34,459	90 100,000 —
ΤΑΜΕΙΟΝ.	2,043	97	341,053	29 338,876 23
	441,148	78	53,047	42 527,245 76 539,115 85
			441,148	78 53,047 42
			968,394	54 592,163 27
			592,163	27
			376,231	27 ἰσοζύγιον

(θ) Κατατεθειμένα εἰς Ἐθνικὴν Τράπεζαν :

128 ὄμολογ. δανείου τῶν 6 ἑκατομμυρίων	
15 μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης	
135 ὄμολ. δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων	
241 » » » 4 »	
118 » » » 40 »	
389 » » » 25 »	9 0/0
8 » » » 25 »	8 0/0

ἢ ὑπ' ἀριθ. 1237 ὄμολ. Ἐθν. Τραπέζης ἐντόκου καταθ. δραχ. 1,500.42

Συνδύλων 35617
(12 Νοεμβρίου 1885)
Γραφεῖον.

ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1885.

Υπόλοιπα 31 Δεκεμ. 1885				ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
Χρέωσις		Πίστωσις			
25,311	33	(α)		(α) ΑΚΙΝΗΤΑ. Λογαρ. 1884 Δρ. 24,761.33	
				» 1885 » 25,311.33	πλ. δρ. 550.—
59,253	10	(β)		(β) ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ. » 1884 » 51,000.10	
				» 1885 » 59,253.10	» » 8,253.—
1,500	42	(γ)		(ε) ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Δογ. Δημόσιου » 1884 » 86,593.42	
				» 1885 » 95,675.57	» » 9,082.15
254,509	92	(δ)		(η) ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ΤΑΜΕΙΟΥ. 1884 Δρ. 2,043.97	
				1885 » 4,221.03	» » 2,177.06
95,675	57	(ε)			πλ. δρ. 20,062.21
1,300	—	(ς)		(γ) ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Κατ. έντ. 1884 » 8,983.04	
				» » 1885 » 1,500.42	δλ. 7,482.62
		(ζ)	65,540	(δ) ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡ. 1884 » 265,166.92	
				» 1885 » 254,509.92	» 10,657.—
4,221	03	(η)		(ς) ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Δογ. Έταιρίας 1884 » 2,600.—	
				» 1885 » 1,300.—	» 1,300.—
441,771	37		65,540	(ζ) ΒΙΟΜ. ΤΡΑΠΕΖΑ. 1884 » 53,047.42	
				ΕΘΝ. » 1885 » 65,540.10	» 12,492.68
					» 31,932.30
				Έλάττωσις τής εταιρικῆς περιουσίας τὸ 1885 Δραχ. 11,870.09	
65,540	10				
				ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ	
				Λογαριασμός τοῦ ἔτους 1884 Δρ. 388,101.36	
				» » 1885 » 376,231.27	
376,231	27			Διαφορὰ ἐπ' ἑλαττον, ὡς ἀνωτέρω Δρ. 11,870.09	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ

Α'. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	1858 - 1884		1885		Όλοι	
ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ						
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ. Ἐτήσιαι. . . . Δρ.	143,202	70	4,858	30	148,061	—
» Ἐκτακτοί . . . . »	54,974	71	910	—	55,884	71
» Ἐἰδικαί. . . . »	52,745	53			52,745	53
ΤΟΚΟΙ καὶ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ. Ἐν γένει. . . »	356,095	—	28,259	27	384,354	27
ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Ἐξαργύρωσ. κληρωθ. ὁμολογ. . . . »	170,470	52	10,657	—	181,127	52
ΜΟΥΣΕΙΑ. Ἐξ εἰσιτηρίων. . . . »	10,021	25	1,695	—	11,716	25
ΑΚΙΝΗΤΑ. Πώλησις ακινήτων . . . »	10,258	93			10,258	93
» Ἐνοίκια. . . . »	6,100	78	349	95	6,450	73
ΚΑΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ . . . . »	12,920	72			12,920	72
ΔΙΑΦΟΡΑ . . . . »	4,617	56	2,594	85	7,212	41
ΑΡΧΑΙΟΛ. ΕΦΗΜΕΡΙΣ (παλαιά) καὶ κα- τάλογοι τῶν ἐν τοῖς Μουσεῖοις ἀρχαίων. . . »	1,882	18			1,882	18
» Νέα τῆς Γῆς Περιόδ. . . . »	1,574	40	1,821	80	3,396	20
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ . . . . »	1,720	09			1,720	09
ΛΑΧΕΙΩΝ . . . . »	768,562	22	100,324	50	868,886	72
	1,595,136	59	151,470	67	(α) 1,746,607	26
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ						
ΔΑΝΕΙΑ . . . . »	64,732	14	100,000	—	164,732	14
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Ἀποληφθεῖσαι. . . »	407,516	28	18,562	62	426,098	90
ΒΙΟΜ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Ἀλληλόχρεως λο- γαριασμός . . . . »	768,116	92	71,000	—	(β) 839,116	92
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ . . . . »	12,632	59			12,632	59
ΤΑΜΕΙΩΝ. Ὑπόλοιπα διαχειρίσεως μέχρι τοῦ 1884. . . . »	2,114	24			2,114	24
	2,850,248	76	341,053	29	3,191,302	05

(α) Κύρια ἔσοδα. . . . Δρ. 1,746,607.26

(β) Διάφοροι λογαριασμοί . . . . « 1,444,694.79

Δρ. 3,191,302.05

ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1858-1885.

Β'. ΠΛΗΡΩΜΑΙ	1858 - 1884		1885		Όλον	
ΚΥΡΙΑ ΕΞΟΔΑ						
ΓΡΑΦΕΙΟΝ. Προσωπικόν, τυπωτικά, Ξεόδα διάφορα καὶ Βιβλιοθήκη. Δρ.	68,508	87	8,248	20	76,757	07
ΜΟΥΣΕΙΑ. Προσωπικόν, ἀρχαιοθήκαι, φυλακεία, ἐπισκευαὶ καὶ συγκολλήσεις ἀρχαίων . . . »	121,992	99	10,473	—	132,465	99
ΑΓΟΡΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ . . . . . »	200,796	89	24,123	70	224,920	59
ΑΡΧΑΙΑ. Ἀνασκαφαὶ ἐν γένει . . . »	390,763	85	40,374	40	431,138	25
» Ἐπισκευαὶ καὶ ἀναστηλώσεις μνημείων . . . . . »	26,008	31	25	—	26,033	31
ΕΠΑΡΧ. ΑΡΧΑΙΟΤ. Προσωπ. ἐφόρων καὶ φυλάκων ἐπαρχ. Μουσείων καὶ μνημείων . . . »	66,139	60	5,694	50	71,834	10
» Περισυναγωγή καὶ μεταφορὰ ἀρχαίων . . . . . »	3,305	83			3,305	83
ΤΟΚΟΙ. Ἐν γένει . . . . . »	16,586	29	5,977	58	22,563	87
ΑΚΙΝΗΤΑ . . . . . »	20,518	75	550	—	21,068	75
ΔΙΑΦΟΡΑ. Ποσοστά εἰσπράκτορ., ἔκμαγετα ἀρχαίων κτλ. . . . . »	5,054	12	333	75	5,387	87
» Προτομαὶ προέδ. Ἐταιρ. »	1,696	43			1,696	43
» Συνδρομαὶ εἰς ξένους πρὸς συντέλεσιν ἀνασκαφῶν . . . »	446	43			446	43
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ . . . . . »	1,886	18			1,886	18
ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ. . . . . »	275,792	30			275,792	30
ΜΕΤ. ΕΘ. ΤΡ. 11,069.33+3,000.10 . . . »	14,069	43	8,253	—	22,322	43
ΛΑΧΕΙΟΝ . . . . . »	318,429	95	46,227	58	364,657	53
ΑΚΙΝΗΤΑ. Ἐπισκευαὶ. . . . . »	671	15			671	15
ΑΡΧΑΙΟΛ. ΕΦΗΜ. (Νέα Γῆς Περιοδ.) . . »	20,738	10	11,206	05	31,944	15
	1,553,405	47	161,486	76	(α) 1,714,892	23
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ						
ΔΑΝΕΙΑ . . . . . »	65,625	—			65,625	—
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Ἀποληπτέαι . . . »	502,998	38	18,882	15	521,880	53
ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ . . . . . »	715,069	50	124,047	42	839,116	92
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ . . . . . »	10,838	57			10,838	57
ΔΑΦΝ. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ . . . . . »	267	87			267	87
ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ . . . . . »			34,459	90	34,459	90
ΤΑΜΕΙΟΝ . . . . . »			4,221	03	4,221	03
	2,848,204	79	343,097	26	3,191,302	05

(α) Κύρια Ξεόδα . . . . . Δρ. 1,714,892 23

(β) Διάφοροι λογαριασμοί . . . . . » 1,476,409 82

Δρ. 3.191.302.05

ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

ΤΗΣ Θ'.

ΧΡΕΩΣΙΣ			
Κατά τὸ δημοσιευθὲν πρωτόκολλον ἐξελέγξεως τῶν πωληθέντων κλήρων τῆς Θ'ς Περιόδου, ἐπωλήθησαν τοιοῦτοι 32,892, ἀποκέρροντες, πρὸς δραχ. 3, ἐν ὅλῳ . . . . Δρ.	98,676		
Εἰσαχθεῖσας εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρίας κατὰ μὲν τὸ 1884 διὰ διπλοτύπ. ἀρ. 83 »		5,857	60
κατὰ δὲ τὸ 1885 διὰ διπλοτύπων » 11 »		19,500	90
» » » 17 »		57,213	33
» » » 37 »		16,104	17
Δρ.	98,676	98,676	

Ἐν Ἀθήναις τῆν 25 Ἰανουαρίου 1886.

ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ.

ΠΙΣΤΩΣΙΣ			
ΔΑΠΑΝΑΙ ΕΝ ΕΤΕΙ 1884			
1) Μισθός προσωπικοῦ ὡς τὰ ἐντάλματα ἀριθ. 14, 129, 162, 190, 217, 245, 276, 301, καὶ 343 × 250 = ... Δρ.	3,000	—	
2) Χάρτης, λιθογράξεις, τύπώσεις, ἀριθμοὶ καὶ δετικά στελεχῶν, ὡς τὰ ἐντάλματα 108, 170, 171 . . . . . »	1,263	20	
			4,263 20
ΕΝ ΕΤΕΙ 1885			
3) Ἐξαργύρωσις 156 κερδησάντων κληρῶν ὡς τὰ ἐντάλμ. 47, 104, καὶ 210 . . . . . »	29,306	22	
4) Προμήθεια πωλησάντων τὰ 32,892 γραμμάτ. τῆς Περιόδου ταύτης, ὡς τὸ ἐντάλμα 105 . . . . . »	9,578	50	
5) Ἐξοδα διάφορα. Ἐντάλμα 48 . . . . . »	561	55	
6) Ἀμοιβὴ προσωπικοῦ . . . . . 43 . . . . . »	650	—	40,096 27
7) Ἐξαργυρωτέοι κερδήσαντες κληροὶ μὴ παρουσιασθέντες ἔτι. 1 ἐκ τῶν ἑπτὰ . . . . . »	657	84	
» 1 » δέκα . . . . . »	164	46	
» 42 ἐκ τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα × 65.78 . . . . . »	2,762	76	
			3,585 06
			47,944 58
			50,731 47
			98,676 —
Καθαρὸν κέρδος ἐκ τοῦ λαχείου τῆς Θ' Περ. Δρ.			

Ἡ ἐπὶ τοῦ λαχείου εἰδικὴ ἐπιτροπὴ

Α. ΚΟΝΓΟΣΤΑΤΟΣ (Πρόεδρος)

Π. ΕΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ.

Ἐἵτα ἐξελέχθησαν οἱ κύριοι Α. Ἀθανασιάδης, Α. Γ. Δουρούτης καὶ Περ. Ἰασεμίδης μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, τῆς πρὸς ἐξέλεξιν τῶν λογαριασμῶν τῆς Ἑταιρίας, καὶ ἡ Συνέλευσις διελύθη περὶ μεσημβρίαν.

Μετὰ δύο δ' ἑβδομάδας, τῇ 9 Φεβρουαρίου 1886, ἡμέρα Κυριακῇ, ὥρα 10^η π. μ. συνελθόντων αὐθις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἑταίρων ἑκατὸν τριῶν, ὁ πρόεδρος Ἀλ. Κοντόσταυλος προσεκάλεσε τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν νὰ ὑποβάλῃ εἰς τοὺς ἑταίρους τὴν ἔκθεσίν τῆς. Ὅθεν παρελθὼν ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς Α. Γ. Δουρούτης ἀνέγνω τὰ ἑξῆς:

Πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Κύριοι !

Κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως περὶ ἐξελέξεως τῶν λογαριασμῶν τῆς διαχειρίσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ ἀπελθὸν ἔτος 1885, ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὸ τοῦ ταμίου κ. Παναγιώτου Ἐμ. Γιαννοπούλου τεθέντα εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν λογιστικὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα. Ἐπιθέντες τὸ *ἑθεωρήθη* ἐπὶ μὲν τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ὑπ' ἀριθ. 101, παριστάνουσαν, μετὰ τὸν ἰσολογισμόν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, τὸν λογαριασμόν τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας, ἐπὶ δὲ τοῦ στελέχους τῶν εἰσπράξεων τοῦ ταμίου ὑπὸ τὸν τελευταῖον ἀριθ. 75, ἐπὶ τοῦ στελέχους τῶν διπλοτύπων τοῦ εἰσπράκτορος κ. Θ. Κουτσούλη ὑπὸ τὸν τελευταῖον ἀριθ. 180 καὶ ἐπὶ τοῦ στελέχους τοῦ τελευταίου ἐντάλ-

ματος ὑπ' ἀριθ. 240, προέβημεν εἰς τὴν ἐξέλεξιν διὰ παραβολῆς τῶν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ἐγγραφῶν τῶν ἐσόδων πρὸς τὰ ρηθέντα διπλότυπα, τοῦ μὲν ταμίου ἀπὸ ἀριθ. 1 μέχρι 75, τοῦ δὲ εἰσπράκτορος ἀπὸ ἀριθ. 1-27, 29-74, 76-90, 92-106, 108-114, 116-137, 140-142, 144-146, 148-157, 159-167, 169-170 καὶ 172-180 ἀκυρωθέντων ἕνεκα μὴ πληρωμῆς τῶν ὑπ' ἀριθ. 28, 75, 91, 107, 115, 138, 139, 143, 147, 158, 168 καὶ 171, κατόπιν δέ, διὰ παραβολῆς ὡσαύτως τῶν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ἐγγραφῶν τῶν ἐξόδων πρὸς τὰ στελέχη τῶν ἐνταλμάτων καὶ πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐντάλματα, φέροντα ἐπισυνημένα τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα.

Ἐκ τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης προέκυψεν, ὅτι πάντα τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἐξοδα εἰσὶν ἐν τάξει ἐγγεγραμμένα καὶ ὅτι τὸ ταμεῖον παριστᾷ ὑπόλοιπον δραχ. 4,221.03 μεταφερόμενον εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ 1886.

Μετὰ ταῦτα παρεβίβλομεν τὰς ἐγγραφὰς τοῦ ἡμερολογίου πρὸς τὰς ἐν τῷ καθολικῷ μερίδας ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ἀπαρτιζούσας τὸν γενικὸν ἰσολογισμόν, ὡς καὶ τὸν εἰδικὸν τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας, εὔρομεν δὲ πλήρη συμφωνίαν ἀπολήγουσαν εἰς τὸ ἐξῆς ἐξαγόμενον.

Α. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ὅτι τὰ μὲν ἔσοδα ἐν γένει τοῦ 1885, μετὰ τοῦ ἐκ τῆς διαχείρισεως τοῦ 1884 μετενεχθέντος ὑπολοίπου δρ. 2,043.97, ἀνερχονται εἰς . . . . . Δρ. 343,097.26

Ἦτοι κύρια ἔσοδα . . Δρ. 151,470.67

Διάφοροι λογαριασμοί. » 191,626.59

Δρ. 343,097.26

Τὰ δὲ ἐξοδα ἐν γένει εἰς . . . . . Δρ. 338,876.23

Ἦτοι καθαρὰ ἐξοδα . Δρ. 161,486.76

Διάφοροι λογαριασμοί . » 177,389.47

Δρ. 338,876.23

Προστιθεμένου τοῦ ἐν τῷ ταμείῳ ὑπολοίπου

τῆ 31 Δεκεμβρίου 1885 . . . . . » 4,221.03

Ἐξισοῦνται αἱ μερίδες ἐσόδων καὶ ἐξόδων . Δρ. 343,097.26

Β. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Τὸ ἐνεργητικὸν τῆς περιουσίας τῆς Ἐταιρίας σύγκειται :

α') Ἐκ δύο οἰκιῶν ἐν Ἀθήναις, μιᾶς ἐν Κηφισίᾳ καὶ δύο οἰκοπέδων ἐν Ἐλευσίνοι, ἀξίας Δρ.	25,311.33
β') Ἐκ 15 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κατατεθειμένων παρ' αὐτῆς . . . . . »	59,253.10
γ') Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1237 ληξιάσης ὁμολογίας ἐντόκου καταθέσεως εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν . . . . . »	1,500.42
δ') Ἐκ τῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ κατατεθειμένων ὁμολογιῶν διαφόρων ἐθνικῶν δανείων ἦτοι	
128 τοῦ δανείου τῶν 6 ἑκατομ.	} » 254,509.92
135 » » 60 »	
241 » » 4 »	
118 » » 10 »	
389 » » 25 » πρὸς 9 0/0	
8 » » 25 » » 8 0/0	
ε') Ἐκ τῶν ὀφειλομένων διὰ προκαταβολὰς λογαριασμῶ Δημοσίου . . . . . »	95,675.57
ς') Ὁμοίως λογαριασμῶ τῆς Ἐταιρίας . . . . . »	1,300.—
ζ') Καὶ ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1885 . . . . . »	4,221.03
Ἐν ὅλῳ . . . . Δρ.	441,771.37
Τὸ δὲ παθητικὸν σύγκειται ἐκ τῶν ὀφειλομένων πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ὑπόλοιπον τοῦ συνομολογηθέντος, κατὰ τὸ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1885 ὑπ' ἀριθ. 35,617 συμβόλαιον, δανείου ἐπὶ ἐνεχύρῳ . . . . . »	65,540.10
Ὅθεν ἡ καθαρὰ περιουσία, κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1885 συνίσταται ἐκ . . . . Δρ.	376,231.27
Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1884 ἡ καθαρὰ περιουσία ἀνήρχετο εἰς. . . . . »	388,101.36
ἔπεται ὅτι ἐντὸς τοῦ 1885 ἡλαττώθη κατὰ . Δρ.	11,870.09

ΛΑΧΕΙΟΝ

Μεταβάντες κατόπιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀρχαιολογικοῦ λαχείου ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ διὰ τὴν κατὰ τὸ 1885 ἐνεργηθεῖσαν κλήρωσιν τῆς Θ' περιόδου καὶ κατὰ μὲν τὸ πρωτόκολλον ἐξελέγξεως τῆς ὑπὸ τοῦ Διατάγματος τῆς 19 Νοεμβρίου 1874 διωρισμένης ἐπιτροπῆς, τὸ ἀντίτιμον τῶν πωληθέντων 32,892 κλήρων, ἀποτελοῦν δραχ. 98,676, παρεδόθη εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἐταιρίας, κατὰ τὰ ὑπ' ἀριθ. 83 τοῦ 1884 11, 17 καὶ 37 τοῦ 1885 διπλότυπα εἰσπράξεως, κατὰ δὲ τὴν ἐν τῷ καθολικῷ τοῦ ταμείου μερίδα τοῦ λαχείου, ἔδαπανήθησαν τῷ μὲν 1884

Εἰς μισθὸν προσωπικοῦ	Δρ.	3,000.—
Εἰς χάρτην τύπων κτλ.	»	1,263.20
	Δρ.	<u>4,263.20</u>

τῷ δὲ 1885

Δι' ἐξαργύρωσιν 156 κερδησάντων κλήρων	Δρ.	29,306.22
Εἰς προμήθειαν πωλητῶν »		9,578.50
Εἰς διάφορα ἐξοδα λιανικὰ »		561.55
Εἰς ἀμοιβὴν προσωπικοῦ. »		<u>650.—</u>
	»	40,096.27
	Δρ.	<u>44,359.47</u>

Κερδήσαντες ἀλλὰ μὴ ἐμφανισθέντες πρὸς ἐξαργύρωσιν κληροὶ	»	3,585.06
	Δρ.	<u>47,944.53</u>

Ὅθεν προκύπτει καθαρὸν κέρδος ἐκ τῆς Θ' περιόδου	»	50,731.47
	Δρ.	<u>98,676.—</u>

Περαίνοντες τὰ τῆς ἐξελέγξεως προτεινομεν, Κύριοι, ὅπως ἡ συνέλευσις ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἔμφρονα διεξαγωγὴν τῶν ποικίλων ἐργασιῶν τῆς Ἐταιρίας καὶ ἰδίως εἰς τὸν ταμίαν κ. Π. Ἐμ. Γιαννόπουλον διὰ τε τὴν μετ' ἀκριθείας καὶ τάξεως τήρησιν τῶν λογιστικῶν βιβλίων καὶ διὰ τὸ σπουδαῖον ἔργον τοῦ πίνακος τῶν ἀπο-

λογισμῶν τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 μέχρι τοῦ 1885 ὅπερ ὑπέβαλεν ἐν τῇ προηγουμένη συνεδριάσει, συνάμα δὲ νὰ ἐπικυρώσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1885.

Μετὰ τὰ εἰρημένα θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν συνέλευσιν τὰς ἐξῆς εὐχάς.

α'. Ὁρθότερον καὶ λογιστικώτερον εἶνε φρονοῦμεν νὰ ὑποβάλῃ τὸ συμβούλιον εἰς τὴν ἐγκρισιν τῶν ἐταίρων προϋπολογισμὸν τῶν τακτικῶν ἐξόδων καὶ ἐσόδων τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐπομένου ἔτους, ἔτι δὲ προσθήκην ἀπροόπτων καὶ ἐκτάκτων ὡς ἐγγιστα δαπανῶν, ἵνα καὶ ἡ συνέλευσις γινώσκῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰ γενησόμενα ἐξόδα ἐκάστης διαχειρίσεως καὶ τὸ συμβούλιον εἰς εὐχερεστέραν εὐρίσκηται θέσιν.

β'. Ἀναγκαιότατον φρονοῦμεν νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ σύνταξις καὶ ἐκτύπωσις καταλόγου πάντων τῶν εὐρημάτων πρὸς γνῶσιν παντὸς φιλαρχαίου.

γ'. Μετὰ λύπης παρατηρεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις ἢ οὐδ' ὄλως ἢ γλίσχρως συντρέχει τὴν ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν καὶ οἱ πολῖται πάντῃ ὀκνοῦσι νὰ συνδράμωσιν αὐτήν. Τοῦτου ἕνεκα ἐπιθυμητὸν εἶνε ἵνα τὸ συμβούλιον ἐξακολουθῇ προσκαλοῦν ἐνθέρμως δι' ἀντεπιστελλόντων μελῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ τὴν χρηματικὴν πρὸς τὴν Ἑταιρίαν βοήθειαν.

δ'. Καλὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ σύμφορον εἶνε νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Ἑταιρία οἶκημα μόνιμον διὰ νὰ τακτοποιηθῇ ἡ βιβλιοθήκη, ἵνα πᾶς βουλούμενος λαμβάνῃ ταχέως καὶ προχειρῶς τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας, διότι τῇ ἀληθείᾳ μέγα τι εἶνε τὸ νὰ ὑπάρχῃ ἀλλαχοῦ τὸ ταμεῖον, ἀλλαχοῦ τὸ γραφεῖον τοῦ λαχείου, ἀλλαχοῦ ἡ βιβλιοθήκη, καὶ ἀλλαχοῦ νὰ γίνηται ἡ συνέλευσις.

ε'. Νομίζομεν ὅτι καλὸν εἶνε ἡ συνδρομὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦλάχιστον διὰ τοὺς Ἑταίρους.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Φεβρουαρίου 1886.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

Α. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Π. ΙΑΣΕΜΙΔΗΣ

Α. Γ. ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἐκθέσεως ἠρωτήθη ἡ Συνέλευσις ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ἂν ὑπάρχει ἀντίρρησις τις ὡς πρὸς τὴν Ἐκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἂν θεωρεῖ καλῶς ἔχοντας τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν πρότασιν αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁμοθυμῶς ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνητο, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίρρησις καὶ ὅτι θεωρεῖ καλῶς ἔχοντας τοὺς λογαριασμοὺς, τοὺς ὁποίους καὶ ἐγκρίνει.

Μετὰ δὲ τὴν κατόπιν ὑποβληθεῖσαν ἐτέραν ἐρώτησιν ὑπὸ τοῦ Προέδρου περὶ τοῦ ἂν παραδέχεται ἡ Συνέλευσις τινὰς ἢ πάσας τὰς ὑπὸ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς εὐχὰς κατὰ τὰ ἀνωτέρω, προέκυψε συζητήσις τις, καλ' ἦν διάφοροι ἐξηνέχθησαν γινῶμαι, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἐπῆλθεν ἡ ἐγκατάλειψις τῆς περαιτέρας ἐπ' αὐτῶν συζητήσεως καὶ ἡ ἀπόφασις περὶ προόδου εἰς τὰς ἀρχαιρείσις.

Οὕτω δὲ διὰ δύο ψηφηφοριῶν, ὡς κελεύει ὁ ὀργανισμὸς τῆς Ἐταιρίας, ἐξελέχθη τὸ νέον συμβούλιον ὡς ἑξῆς·

Πρόεδρος	Ἄλ. Α. Κοντόσταυλος	διὰ ψήφων	99
Ἀντιπρόεδρος	Σπυρ. Φιντικλῆς	»	73
Γραμματεὺς	Στέφ. Α. Κουμανούδης	»	95
Ταμίας	Π. Ἐμ. Γιαννόπουλος	»	85
Μέλη δὲ τοῦ Συμβουλίου	Στ. Δραγούμης	»	84
	Δ. Σεμιτέλος	»	68
	Εὐθ. Καστόρχης	»	59
	Γ. Νικολαΐδης	»	55
	Π. Καβδαδίας	»	53
	Κυρ. Μυλωνᾶς	»	48
	Κωνστ. Γραμμεικόπουλος	»	41

Ἡ Συνέλευσις διελύθη περὶ μεσημβρίαν.

